

B Docent Muziek
ArtEZ hogeschool voor de kunsten

*Verslag van de uitgebreide opleidingsbeoordeling
28 en 30 juni 2016*

Utrecht
oktober 2016
www.AeQui.nl
Evaluatiebureau voor het hoger onderwijs

Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrucken.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Samenvatting	4
Colofon	8
Inleiding	9
Beoogde eindkwalificaties	10
Programma	13
Personeel	18
Voorzieningen.....	20
Kwaliteitszorg	22
Toetsing	24
Gerealiseerde eindkwalificaties.....	26
Bijlagen	29
Bijlage 1 Visitatiecommissie	30
Bijlage 2 Programma visitatie	31
Bijlage 3 Kwantitatieve gegevens	34
Bijlage 4 Eindkwalificaties.....	36
Bijlage 5 Programmaoverzicht.....	43
Bijlage 6 Bestudeerde documenten.....	45
Bijlage 7 Onafhankelijkheidsverklaringen.....	46

Samenvatting

ArtEZ hogeschool voor de kunsten is gevestigd in Arnhem, Enschede en Zwolle. Als een van de grootste kunsthogescholen in Nederland (circa 3000 studenten, 900 docenten) biedt ArtEZ bachelor- en masteropleidingen in alle kunst disciplines, variërend van beeldende kunst, architectuur, mode en vormgeving, tot muziek, theater, creative writing, dans en kunsteducatie. De opleiding Docent Muziek is een vierjarige voltijds bacheloropleiding (240 EC). De opleiding biedt een regulier traject en een traject op maat en jaarlijks studeren er 120 studenten op de twee locaties: Zwolle en Enschede.

Beoogde eindkwalificaties

De visitatiecommissie heeft vastgesteld dat de eindkwalificaties wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie concreet zijn uitgewerkt en voldoen aan de (inter)nationale eisen die aan een bacheloropleiding docent muziek zijn gesteld. De commissie is positief over de studentgerichtheid van de opleiding en haar ambities om ondernemende, enthousiasmerende muziekdocenten af te leveren die muzikaal breed zijn onderlegd, de verschillende doelgroepen kunnen bedienen en het individuele talent van leerlingen kunnen herkennen en ontwikkelen. Volgens de commissie zijn de doelstellingen afgestemd op de eisen van het beroepenveld en houdt de opleiding deze via haar professionele netwerk, werkveldcommissie en samenwerkingsverbanden actueel. Verder stelt zij dat de doelstellingen voldoende concreet zijn om als uitgangspunt te dienen voor het programma. Tegelijkertijd is de commissie van oordeel dat er een zekere discrepantie bestaat tussen de visie van de opleiding op de docent als musicus en wat het programma daadwerkelijk biedt.

Programma

De visitatiecommissie heeft kunnen vaststellen dat de oriëntatie, inhoud en vormgeving van de opleiding een productieve, uitdagende en samenhangende leeromgeving vormen die studenten goed ondersteunt bij hun ontwikkeling tot ondernemende en breed onderlegde muziekdocenten met vereiste muzikale en didactisch-pedagogische competenties. De commissie prijst de beroepsgerichtheid van de opleiding en de manier waarop studenten de gelegenheid krijgen zich het vak eigen te maken in realistische beroepscontexten. Zij stelt vast dat het programma de studenten goed voorbereidt op de beroepspraktijk dankzij de binding die de opleiding heeft met regionale partners op het terrein van muziekeducatie. Studenten lopen gedurende het gehele programma stages in verschillende educatieve contexten (basis- en voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs, muziek scholen) en in verschillende beroeps-authentieke

projecten in samenwerking met de (kunst)educatieve partners in de regio. De samenwerking met studenten uit de Bacheloropleiding Muziektherapie beschouwt de commissie als een verrijking van het programma. Zij is tevens positief over het Interfacultaire programma (Zwolle) waarin studenten leren samenwerken met andere kunst disciplines. De commissie heeft daarnaast waardering voor de werkplaats muziektheorie waarin studenten door middel van componeeropdrachten muziektheorie eigen maken. De opzet en het didactisch concept van het programma (gebaseerd op reflectief, coöperatief, authentiek en probleemgestuurd leren) passen goed bij de doelstellingen van het programma. Tot slot is de commissie zeer te spreken over de selectieprocedures die duidelijk gericht zijn op het aannemen van studenten die qua profiel en ambities passen bij de opleiding.

Personeel

De visitatiecommissie oordeelt dat de opleiding beschikt over een effectief personeelsbeleid dat de realisatie van het programma mogelijk maakt. De opleiding zet deskundige en bekwame docenten in die een sterke binding hebben met het beroepenveld en hun expertise en ervaring actief vertalen naar het programma. Doordat het overgrote deel van docenten zelf werkzaam is in het werkveld en door de inzet van gastdocenten, weet de opleiding voeling te houden met actuele kennis en ontwikkelingen in het beroepenveld. De commissie is positief over de manier waarop de deskundigheid en didactische kwaliteiten van de docenten door de opleiding worden gemonitord, ondersteund en bevorderd. Ook concludeert zij dat studenten veel waardering hebben voor de beroepservaring, vakdeskundigheid en didactische kwaliteit van de docenten. De commissie stelt echter ook vast dat de cohesie binnen het (gedeeltelijk vernieuwde) docentencorps vooralsnog moet groeien, met name als het gaat om de ontwikkeling van een gedeelde visie op de maatschappelijke rol van de muziekdocent in de samenleving.

Voorzieningen

De visitatiecommissie heeft kunnen constateren dat de huisvesting en materiële voorzieningen van de opleiding voldoen aan de kwaliteitsnormen voor een bacheloropleiding docent muziek. De gebouwen in Enschede en Zwolle bieden de noodzakelijke ruimte en middelen voor professioneel muziekonderwijs. In Zwolle ontbreekt op dit moment een goede concertzaal: het Conservatorium heeft plannen om deze in de komende periode te realiseren. ICT-voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma. De studiebegeleiding van de opleiding is goed afgestemd op het didactisch concept, vindt op structurele basis plaats en is vastgelegd in een handleiding voor alle betrokkenen. Wel is de commissie van mening dat SLB nog meer ingezet zou kunnen worden als instrument in de ontwikkeling van de eigen profiel van de student.

Kwaliteitszorg

De visitatiecommissie heeft kunnen vaststellen dat de opleiding een goed kwaliteitszorgplan heeft waarin eindkwalificaties, programma, personeel, leeromgeving en toetsen periodiek worden geëvalueerd aan de hand van toetsbare doelstellingen. De commissie stelt vast dat studenten, docenten en werkveld structureel en constructief worden gehoord en betrokken bij de verbetering van de opleiding en heeft veel waardering voor de ontwikkelingsgerichtheid van de opleiding die concrete maatregelen neemt om haar doelen te behalen. De opleiding hanteert een breed scala aan evaluatie-instrumenten en de input en feedback van studenten, alumni, docenten en het werkveld worden aantoonbaar ingezet in de verbetering van het programma. De commissie stelt vast dat de opleiding sinds de vorige accreditatie het kwaliteitszorgplan van Conservatorium ArtEZ in 2014-2015 heeft geactualiseerd.

Toetsing

De visitatiecommissie heeft kunnen vaststellen dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. De commissie constateert dat de toetsing binnen de opleiding op een valide en objectieve wijze plaatsvindt. De opleiding hanteert modulebeschrijvingen, toetsplannen en handreikingen waarin de relatie tussen de leerdoelen, toetsvorm en beoogde eindkwalificaties van de opleiding helder zijn geëxpliciteerd. De informatievoorziening naar de studenten toe is adequaat. Tevens stelt de commissie vast dat de opleiding beschikt over een bekwaame examencommissie die actief toeziet op de kwaliteit van de

toetsing. Echter, de commissie ziet ruimte voor verbetering als het gaat om de afstemming van de criteria op de doelstellingen van het programma en haar visie op leren. Dit geldt met name voor de beoordeling van individuele artistieke keuzes die studenten maken in de eindproducten, en het onderscheid tussen product en proces.

Gerealiseerde eindkwalificaties

De visitatiecommissie oordeelt dat studenten van de opleiding de beoogde eindkwalificaties behalen. De commissie stelt vast dat de eindproducten (muziekproductie, een afstudeerproduct en daaraan gekoppelde profielstage) de competenties uit het beroepsprofiel weerspiegelen en blijf geven van het bachelorniveau. De visitatiecommissie was positief over de veelvormigheid van de muziekproducties en oordeelt dat zij getuigden van een eigen invulling van het vak. Wel vond de commissie dat de aard en het niveau van het individuele muzikantschap van de studenten soms moeilijk vast te stellen was in deze producties. De commissie beveelt de opleiding aan de beoordelingscriteria van de muziekproductie verder in lijn te brengen met de visie en doelstellingen. Aangaande afstudeerproducten stelt de commissie vast dat studenten relevant praktijkonderzoek uitvoeren vanuit hun eigen interesses en specialismes. Tegelijkertijd is de commissie van mening dat een betere koppeling tussen onderzoek, persoonlijke profilering en de artistiek-didactische keuzes in de eindfase helpt om studenten met een steviger eigen profiel neer te zetten. De commissie constateert aan de hand van de resultaten van het afstudeertraject en de gesprekken met het werkveld dat de opleiding ondernemende, enthousiasmerende en vakbekwame muziekdocenten aflevert die in staat zijn hun plaats te vinden in het veelzijdige beroepenveld.

Aanbevelingen

Op basis van haar bevindingen zou de commissie de volgende aanbevelingen willen doen. De commissie stelt dat de visie versterkt zou kunnen worden wanneer de opleiding expliciet maakt wat zij onder muzikantschap verstaat (en de beoogde eindkwalificaties die daartoe behoren). De commissie is van oordeel dat het de opleiding ten goede zou komen wanneer zij meer nadruk legt op de kracht en eigenheid van haar profiel, zoals doelgroepengerichtheid, de aandacht voor ondernemerschap en uniek talent. Daarop aansluitend zou de commissie de opleiding willen aanmoedigen haar visie op de maatschappelijke rol

van de muziekdocent meer te expliciteren en de plaats van onderzoek in het vak verder uit te werken. Voorts concludeert de commissie dat de afstudeerbegeleiding en eindbeoordelingen sterker op deze visie afgestemd zouden kunnen worden. Een betere koppeling tussen het praktijkonderzoek, de persoonlijke profilering, en de artistiek-didactische keuzes in de

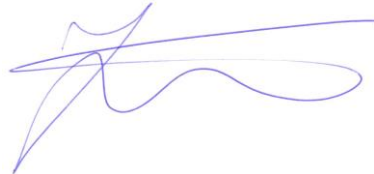
eindfase, helpt volgens de commissie om studenten met een steviger eigen profiel neer te zetten. Hiermee kan volgens de commissie de visie beter tot uitdrukking komen in het eindniveau, waarmee de opleiding zich beter kan onderscheiden.

Het panel heeft een opleiding aangetroffen waarin de ondernemende en verbindende docent centraal staat die met, voor en door doelgroepen muziek maakt. In een veilige leeromgeving is er aandacht voor de ontwikkelbaarheid van het individu. Alle standaarden van het NVAO-kader zijn door het panel positief beoordeeld en op die grond geeft de visitatiecommissie een positief advies inzake accreditatie van de Bachelor Docent Muziek.

Namens de voltallige visitatiecommissie, Utrecht, oktober 2016

Drs. L. W.J.M. Janssen
Voorzitter

dr. J.M. Batteau
Secretaris

Overzicht

De beoordelingen per standaard zijn weergegeven in onderstaande tabellen.

Uitgebreide Opleidingsbeoordeling

Standaard	Beoordeling
Beoogde eindkwalificaties 1. Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Programma 2. Oriëntatie van het programma 3. Inhoud van het programma 4. Vormgeving van het programma 5. Kwalificaties inkomende studenten	goed goed goed goed
Personeel 6. Kwalificaties en omvang personeel	voldoende
Voorzieningen 7. Huisvesting en materiële voorzieningen 8. Studiebegeleiding en informatievoorziening	voldoende voldoende
Kwaliteitszorg 9. Periodieke evaluaties en toetsbare streefdoelen	goed
Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties 10. Systeem van toetsing 11. Gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende voldoende
Eindoordeel	Voldoende

Colofon

Instelling en opleiding

ArtEZ hogeschool voor de kunsten
Onderlangs 9
6812 CE Arnhem
Status instelling: bekostigd
Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: n.v.t.

Niveau: hbo-bachelor
Aantal studiepunten: 240 EC
Titel: Music in Education (BMus Ed)
Locatie: Enschede en Zwolle
Variant: voltijd
Croho-nummer: 39112
Kwantitatieve gegevens van de opleiding zijn weergegeven in bijlage 3.

Voor kwaliteit verantwoordelijke bestuurder: Juul Diteweg (voorzitter directie ArtEZ conservatorium)
Contactpersoon met betrekking tot kwaliteit van de opleiding: Rick Nijhof (Onderwijskundig beleidsmedewerker
Onderwijs & Kwaliteit)

Visitatiecommissie

De visitatie is uitgevoerd op 30 juni 2016. De commissie bestond uit:

Lisa W.J.M. Janssen, voorzitter
Evert H. Bisschop Boele, domein- en werkvelddeskundige
Reyer Ploeg, domein- en werkvelddeskundige
Lette Vos MA, studentlid
Jesseka M. Batteau, secretaris

De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO; de NVAO heeft ingestemd met de samenstelling.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van
AeQui VBI
Vlindersingel 220
3544 VM Utrecht
(030) 87 820 87

Inleiding

ArtEZ hogeschool voor de kunsten is gevestigd in Arnhem, Enschede en Zwolle. Met circa 3000 studenten en 900 docenten en medewerkers is de instelling een van de grote kunsthogescholen in Nederland. ArtEZ biedt bachelor- en masteropleidingen in alle kunst disciplines, variërend van beeldende kunst, architectuur, mode en vormgeving, tot muziek, theater, creative writing, dans en kunsteducatie. Het onderwijs is gericht op de artistieke, intellectuele en persoonlijke groei van studenten en de hogeschool streeft ernaar studenten af te leveren die in staat zijn om bij te dragen aan een voortdurende vernieuwing van de kunst en aan de kwaliteit van de samenleving.

Het instituut

ArtEZ hogeschool voor de kunsten is ontstaan vanuit een fusie tussen de Hogeschool voor de kunsten Arnhem, Constantijn Huygens in Kampen/Zwolle en de AKI in Enschede, instellingen die al sinds de jaren tachtig samenwerken om het kunstonderwijs in Oost-Nederland te versterken. De fusie vond plaats in 2002 en later, in 2006, is ook het Conservatorium Enschede van Saxion Hogescholen onderdeel geworden van ArtEZ. Het ArtEZ Conservatorium in Arnhem, Enschede en Zwolle telt ongeveer 850 studenten en 300 docenten. Het conservatorium combineert de kleinschaligheid en herkenbaarheid met één gezamenlijke administratieve en bestuurlijke organisatie. In de afgelopen jaren heeft ArtEZ conservatorium een transitieperiode doorgemaakt met bestuurswisselingen en discussies over de positie van de studierichtingen en locaties. Op basis van het Instellingsplan 2016-2021 van ArtEZ (2015) heeft het conservatorium een eigen meerjarenvisie geformuleerd, 'Spelen op duizend podia'. Daarin maakt het conservatorium de keus voor brede, beroepsgerichte muziekopleidingen, waarin aspecten als multidisciplinariteit, doelgroepgerichtheid en uniek talent centraal staan. De bacheloropleiding Muziek heeft vijf studierichtingen: Klassieke muziek (Zwolle), de Popacademie en MediaMusic (Enschede), Muziektheater (Arnhem) en Jazz & Pop (Arnhem en Zwolle). De bacheloropleiding Muziektherapie bevindt zich in Enschede; de opleiding Docent Muziek kan in Zwolle en Enschede gevolgd worden. (Voor een overzicht van de studierichtingen en opleidingen per locatie, zie bijlage 5).

De opleiding

De opleiding Docent Muziek is een vierjarige voltijds bacheloropleiding (240 EC). De opleiding biedt een regulier traject en een traject op maat en jaarlijks studeren er 120 studenten op de twee locaties. Zij worden opgeleid tot volledig bevoegde docenten voor het binnen- en buitenschoolse werkveld: het schoolvak muziek, ckv, kunst algemeen, en diverse andere

beroepstaken die buiten de schoolmuren worden uitgeoefend. De opleiding heeft als doel muziekdocenten op te leiden die vanuit een brede muzikale oriëntatie hun docentschap vormgeven, met aandacht voor het individuele talent van hun leerlingen. Het programma is verdeeld in drie clusters: hoofdvak, musicervakken en theoretische vorming. Binnen het hoofdvak volgen de studenten meerdere stages in de onderbouw, de bovenbouw en in buitenschoolse contexten. De bovenbouw van het voortgezet onderwijs krijgt expliciet de aandacht gedurende het programma. Daarnaast volgen studenten een Interfacultair programma, samen met studenten uit de andere docentenopleidingen bij ArtEZ waarin zij leren samenwerken over de grenzen van de kunst disciplines heen. Aan het einde van het vierde jaar moeten studenten laten zien dat zij de beoogde eindkwalificaties hebben behaald aan de hand van een zelf ontworpen en uitgevoerde Muziekproductie (individueel in Zwolle, collectief in Enschede) en een Afstudeerproduct dat verschillende vormen kan aannemen, zoals een scriptie, een essay, (digitaal) educatief materiaal, of een eigen muziek-educatief bedrijf.

De visitatie

ArtEZ heeft aan AeQui VBI de opdracht gegeven onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. Met vertegenwoordigers van de opleiding heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden. In dat gesprek is het programma en de invulling van de gesprekken en gesprekspartners vastgesteld. De commissie heeft tijdens de visitatie op 28 en 30 juni 2016 dit programma doorlopen. (Voor een overzicht van het programma van de visitatie, zie bijlage 2). De visitatiecommissie heeft haar bevindingen en oordeel geformuleerd in het kader van de uitgebreide opleidingsbeoordeling. Het rapport is in concept toegestuurd aan de opleiding in september 2016, de reacties van de opleiding zijn verwerkt tot dit definitieve rapport.

Beoogde eindkwalificaties

De visitatiecommissie heeft vastgesteld dat de eindkwalificaties wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie concreet zijn uitgewerkt en voldoen aan de (inter)nationale eisen die aan een bacheloropleiding docent muziek zijn gesteld. De commissie is positief over de ambities van de opleiding om ondernemende muziekdocenten af te leveren die muzikaal breed zijn onderlegd, de verschillende doelgroepen kunnen bedienen en het individuele talent van leerlingen kunnen herkennen en ontwikkelen. Volgens commissie zijn de doelstellingen afgestemd op de eisen van het beroepenveld en houdt de opleiding deze via haar professionele netwerk, werkveldcommissie en samenwerkingsverbanden actueel. Verder stelt zij dat de doelstellingen voldoende concreet zijn om als uitgangspunt te dienen voor het programma. Tegelijkertijd is de commissie van oordeel dat er een zekere discrepantie bestaat tussen de visie van de opleiding op de docent als musicus en wat het programma daadwerkelijk biedt.

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

De commissie beoordeelt deze standaard als **voldoende**.

Bevindingen

Afstemming beroepenveld

De opleiding heeft haar visie afgestemd op de eisen van werkveld waarin muziekdocenten in toenemende mate breed inzetbaar en vraaggericht moeten zijn en ook multidisciplinair moeten kunnen werken. De docent muziek van vandaag moet zowel muzikaal bekwaam als kunstzinnig ondernemer zijn, zo stelt de opleiding. Daarnaast dient hij/zij de unieke talenten van zijn studenten te kunnen herkennen en stimuleren, en moet hij/zij beschikken over onderzoekende en communicatieve vaardigheden. In de visie van de opleiding is de muziekdocent een breed georiënteerde musicus die een eigen visie op het vak (muziek en kunst en cultuur) en beroep (het docentschap binnen het vakgebied) heeft ontwikkeld. Hij/zij gebruikt onder andere samenspel en muziekschrijven in het educatief proces, werkt vraaggericht en in multidisciplinaire projecten. De opleiding richt zich vooral op het onderwijs: primair en voortgezet op alle niveaus. Het Landelijk Beroepsprofiel Docent Muziek, de daarbij behorende competentieset en de Kennisbasis Docent Muziek zijn door de opleiding als uitgangspunt genomen bij het opstellen van de visie en doelstellingen. De competenties die een startende docent moet hebben verworven, zijn beschreven in de door de Landelijke organisatie voor Kunstvak Docent Opleidingen (KVDO) vastgestelde competentieset. In 2013 is deze set vernieuwd om recht te doen aan het belangrijke binnenschoolse werkveld en aan de vraag vanuit het werkveld naar onderzoeksbekwame, flexibele en multidisciplinaire professionals. De validering

van het nieuwe beroepsprofiel en de competentieset uit 2011 vindt plaats door het werkveld en wordt georganiseerd door het Landelijk Kenniscentrum Kunsteducatie en Amateurkunst en het KVDO. Hoewel de vernieuwde set nog gevalideerd moet worden (in 2016), dient het als belangrijk uitgangspunt voor de opleiding Docent Muziek.

Daarnaast heeft de opleiding haar beoogde eindkwalificaties geformuleerd op grond van de in 2008 ontwikkelde kennisbasis voor de kunstvakdocentenopleidingen. Dit resulteerde in de Kennisbasis Docent Muziek, vastgesteld en gevalideerd in 2012. In de kennisbasis wordt beschreven aan welke kenniseisen een afgestudeerde docent muziek dient te voldoen en hoe deze zich verhouden tot de competentieset van het landelijk opleidingsprofiel. Deze competentieset sluit tevens één op één aan bij de competenties van de Stichting Beroepskwaliteit Leraren (SBL). Om als docent opgenomen te worden in het Lerarenregister moet de afgestudeerde voldoen aan deze SBL-competenties.

Concreet

Het competentieprofiel van de opleiding Docent Muziek bestaat uit vijf domeinen: Artistiek, Pedagogisch, Interpersoonlijk, Omgevingsgericht en Kritisch-reflectief. Deze zijn op hun beurt onderverdeeld in deelonderwerpen met bijbehorende competenties en indicatoren (Zie voor een volledig overzicht bijlage 4). Deze zijn middels naar het onderwijsprogramma van de opleiding vertaald en via een competentiematrix inzichtelijk gemaakt. Hierin wordt per onderwijseenheid aangegeven aan welke competenties en indicatoren wordt gewerkt. Deze competenties zijn op detailniveau uitgewerkt in de leerplanbladen, die de commissie heeft kunnen raadplegen in de Elektronische Leeromgeving (ELO) van het programma. Per

studieonderdeel is daarin aangegeven wat de doelstellingen, de werkwijze, leermiddelen, kennisbasis, competenties en toetsvormen zijn.

Actueel

De opleiding heeft een vaste werkveldcommissie – samengesteld uit experts uit verschillende domeinen van de beroepspraktijk – aan wie zij de doelstellingen van het programma periodiek ter validering voorlegt. De werkveldcommissie komt twee keer per jaar bij elkaar, op initiatief en onder voorzitterschap van de hoofden van de opleiding, en werkt volgens het reglement werkveldcommissie van ArtEZ hogeschool. De leden van de werkveldcommissie die de visitatiecommissie sprak, gaven aan dat de opleiding een sterke binding heeft met instellingen in haar omgeving, actief inhaakt op ontwikkelingen in het beroepenveld en zich goed positioneert als opleider van nieuwe muzikale generaties in de regio.

De opleiding participeert actief in landelijke netwerken voor kunstvakonderwijs (KVDO) en Docent Muziek (O2DM). De ArtEZ opleiding Docent Muziek is een van de twee oprichters en medevoorzitter van het Landelijk netwerk Docent Muziek, O2DM. In dit netwerk worden de ontwikkelingen in het werkveld en de betekenis daarvan voor de opleidingen besproken. In 2015 hebben de landelijke opleidingen Docent Muziek in 2015 in een pilot een 'peerreview' ontwikkeld, waarin opleidingen de gelegenheid krijgen elkaars programma te toetsen ten aanzien van de implementatie van de kennisbasis en de competentieset. O2DM was als projectenbureau (mede)verantwoordelijk voor de uitvoer van de peerreview. Verder onderhouden de opleiding Docent Muziek en O2DM een nauwe relatie met het KVDO en met belangrijke werkveldinstituten, zoals de PO-raad, VO-raad en het Landelijk Kenniscentrum Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA).

Voorts heeft de opleiding nauw contact met een groot aantal onderwijs- en kunst(educatie)instellingen in de regio waar studenten projecten uitvoeren en stagelopen. Daarmee houdt zij direct voeling met actuele ontwikkelingen in het werkveld en kan zij toetsen of de eindkwalificaties aansluiten bij wat er van muziekdocenten wordt gevraagd in het werkveld. Naast haar landelijke samenwerkingen, onderhoudt ArtEZ Conservatorium internationale betrekkingen binnen het Europese netwerk Association Européene des Conservatoires, Académies de Musique et Musikhochschulen (AEC), een Europees netwerk van ruim 280 instellingen voor hoger muziekonderwijs in 57 landen. De directie bezoekt het jaarlijkse congres

met een van de hoofden, zodat zij zich kunnen spiegelen aan de internationale ontwikkelingen.

Dublin Descriptoren

De commissie stelt vast dat de opleiding bij het formuleren van het beroepsprofiel de Dublin Descriptoren als uitgangspunt heeft genomen. Het landelijke opleidingsprofiel dat als basis dient voor de formulering van de eindkwalificaties van de opleiding koppelt de competenties nadrukkelijk aan deze internationale standaarden. Met andere woorden: het beroepsprofiel en de competenties die daaraan zijn gekoppeld sluiten aantoonbaar aan bij het beschreven bachelorniveau van de Dublin descriptoren.

Overwegingen

De commissie is positief over de verschuiving die heeft plaatsgevonden van een top-down benadering in de formatie van één opleiding B Docent Muziek ArtEZ, naar meer nadruk op eigenheid en profilering van de locaties, waarin bestaande netwerken en duurzame samenwerkingsverbanden als uitgangspunt zijn genomen.

Volgens de visitatiecommissie heeft de opleiding haar doelstellingen afgestemd op de nationale eisen voor het vak, de actuele eisen van het beroepenveld en de internationale eisen aangaande het bachelorniveau. De commissie waardeert het dat de opleiding daarbij niet streeft naar het opleiden van één type docent, maar oog heeft voor de werkdomeinen en doelgroepen van het vak en nadrukkelijk gericht is op de individuele talenten en interesses van de student. Ook is de commissie positief over de manier waarop de opleiding ernaar streeft studenten op te leiden die niet alleen muzikaal enthousiasmeren en verbinden, maar ook ondernemend en innoverend zijn.

De commissie constateert echter ook een zekere discrepantie tussen de nadruk op de muziekdocent als musicus en de daadwerkelijke inhoud van het programma. De commissie denkt dat de visie versterkt zou kunnen worden door explicieter te zijn in wat de opleiding onder muzikantschap verstaat en meer nadruk te leggen op de kracht en eigenheid van de opleiding, zoals doelgroepengerichtheid, de aandacht voor ondernemerschap en uniek talent.

In gesprekken met vertegenwoordigers uit het werkveld en alumni kwam naar voren dat deze eigenschappen door het werkveld worden gewaardeerd en ook studenten aantrekken die zich als muziekdocent ten dienste willen stellen van muziekonderwijs in de regio. Daarop aansluitend zou de commissie de oplei-

ding willen aanmoedigen haar visie op de maatschappelijke rol van de muziekdocent meer te expliciteren en de plaats van onderzoek in het vak verder uit te werken.

De commissie heeft de matrixen en leerplannen van de vakken geraadpleegd in de Elektronische Leeromgeving (ELO) en stelt op basis daarvan vast dat uitwerking van het opleidingsprofiel concreet en transparant is.

De commissie stelt verder vast dat de opleiding de actualiteit en relevantie van de eindkwalificaties adequaat weet te borgen. Dit realiseert zij op verschillende wijzen: via een vast werkveldcommissie, de ac-

tieve participatie in landelijke netwerken van kunstvakdocenten opleidingen en opleidingen Docent Muziek en de contacten met relevante (inter)nationale netwerken en instituties.

Het beroepsprofiel en bijhorende competenties sluiten aantoonbaar aan bij het beschreven bachelorniveau van de Dublin descriptoren. De commissie oordeelt dan ook dat de opleiding voldoet aan het vereiste internationale niveau van een HBO-kunstopleiding.

Op grond van bovenstaande beoordeelt de visitatiecommissie deze standaard als **voldoende**.

Programma

De visitatiecommissie heeft kunnen vaststellen dat de oriëntatie, inhoud en vormgeving van de opleiding een productieve en uitdagende leeromgeving vormen die studenten ondersteunt bij hun ontwikkeling tot ondernemende en breed onderlegde muziekdocenten. De commissie prijst de beroepsgerichtheid van de opleiding en de manier waarop studenten de gelegenheid krijgen zich het vak eigen te maken in realistische beroepscontexten. Ook beschouwt de commissie de samenwerking met studenten uit de Bacheloropleiding Muziektherapie als een verrijking van het programma en is zij positief over het Interfacultaire programma (Zwolle) waarin studenten leren samenwerken met andere kunst disciplines. De opzet en het didactisch concept van het programma acht de commissie goed passen bij de doelstellingen van het programma. Tot slot is de commissie positief over de selectieprocedures die duidelijk gericht zijn op het aannemen van studenten die qua profiel en ambities passen bij de opleiding.

Oriëntatie

Standaard 2: De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

De commissie beoordeelt deze standaard als **goed**.

Bevindingen

Stages en projecten

Tijdens de studie werken studenten aan praktijkgerichte projecten, waarbij de kennismaking met en het ervaren opdoen in werken met groepen binnen de verschillende muziekgenres en stijlen centraal staat. De opleiding werkt hiervoor nauw samen met uiteenlopende instellingen in de regio. In het eerste, tweede en derde jaar lopen studenten gemiddeld een dagdeel per week stage. In het tweede en derde jaar ligt het accent op het basis- en voortgezet onderwijs en lopen studenten stage op een basisschool en op een middelbare school. In het tweede jaar verdiepen zij zich het Speciaal Onderwijs en lopen zij stage, samen met studenten van de bachelor Muziektherapie. In diverse andere stages en projecten doen studenten ervaring op in het lesgeven op scholen, muziekscholen en bij koren en orkesten.

De opleiding besteedt veel aandacht aan de bovenbouw van het voorgezet onderwijs. In het vierde jaar volgen alle studenten het project methodiek/didactiek V.O. dat volledig gewijd is aan het doceren van het vak muziek in de bovenbouw. Tijdens dit project lopen alle studenten stage in de bovenbouw bij klassen in het vmbo, havo of vwo waarbij zij worden begeleid door gekwalificeerde docenten op locatie en op afstand door stagementoren van de opleiding.

Naast de didactisch-pedagogische competenties die studenten aanleren, vormt ondernemerschap/ondernemendheid een belangrijke rode draad binnen het hoofdvak. In de meeste van de veertien hoofdvakprojecten, het afstudeerprofiel en de uiteindelijke muziekproductie in het vierde jaar verwerven studenten

vaardigheden en kennis op het gebied van cultureel ondernemen, waarbij de aandacht uitgaat naar aspecten als innovatie, samenwerking en organisatie binnen de hybride beroepspraktijk.

Docenten en de verbinding met het beroepenveld

De opleiding werkt met een kernteam van docenten die voor continuïteit zorgen, aangevuld met docenten met een kleinere aanstelling of tijdelijk contract. Zij hebben specialistische kennis of vaardigheden en brengen de actualiteit van het werkveld in het onderwijs. Gastdocenten geven daarnaast masterclasses, lezingen of workshops en begeleiden producties, projecten of externe opdrachten. Verder heeft de opleiding nauwe banden met relevante organisaties en culturele en educatieve instellingen. Beide locaties onderhouden contacten met een uitgebreid netwerk van stagelocaties en professionele contexten voor de uitvoer van projecten. Zo werkt Enschede met instellingen als De Kaliber Kunstenschool, Muziektheater Sonnevank, het Orkest van het Oosten, Symfonia Jong Twente, alle grote podia en theaters in de regio en de Nederlandse Reisopera. In Zwolle wordt gewerkt met bijvoorbeeld De Stadkamer, Orkest de Ereprijs, Orkest van het Oosten, Jeugdorkest de Vuurvogel, het Kameroperahuis en Guildhaal School of Music & Drama.

Overwegingen

De commissie stelt vast dat het programma de studenten goed voorbereidt op de beroepspraktijk dankzij de sterke beroepsgerichtheid van het curriculum en de binding met regionale partners op het terrein van muziekeducatie. Studenten lopen elk jaar stage in verschillende educatieve contexten en participeren gedurende de hele studie in verschillende beroepsauthentieke projecten in samenwerking met de (kunst)educatieve partners in de regio. De contacten

met het regionale en (inter)nationale werkveld en het personeelsbeleid van de opleiding dragen er zorg voor dat het programma nauw verbonden is met ontwikkelingen in het werkveld. De commissie heeft een overzicht gekregen van de netwerken en contacten per locatie en concludeert dat deze goed passen bij de doelstellingen van het programma. Ook is de commissie positief over de manier waarop de praktijkervaringen/opdrachten – en stages in de hoofdvakprojecten worden voorbereid en ondersteund door vaardigheden en theorie aan te bieden die op het thema in kwestie aansluiten.

Dit beeld wordt bevestigd door de gesprekken die de commissie voerde met studenten, alumni en leden van het werkveld. Zij gaven te kennen de beroepsgerichte oriëntatie van de opleiding hoog te waarderen. Zij waren allen positief over de manier waarop studenten werden voorbereid op het vak (de brede oriëntatie op een hybride werkveld, het leren om met groepen om te gaan, de didactische leerlijn, het interfacultaire programma) en de mogelijkheden die zij kregen om in verschillende contexten ervaring op te doen. Zoals een alumna het stelde: 'ik wilde heel graag docent worden en dit ademt het programma ook. De opleiding is erg gericht op het onderwijs, op samenwerken, op ondernemerschap. Het gaat om een heel breed werkveld en niet alleen om voor de klas staan.'

Deze brede gerichtheid van de opleiding, zowel op muziekeducatie als op ondernemerschap, maakt in de optiek van de visitatiecommissie dat de studenten goed worden voorbereid op een breed werkveld. Dit wordt herkend door het werkveld waarmee de opleiding een sterke binding heeft. Dit overwegende waardeert de commissie deze standaard als **goed**.

Inhoud

Standaard 3: De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

De commissie beoordeelt deze standaard als **goed**.

Bevindingen

Opbouw van de studie

De opleiding heeft het onderwijsprogramma verdeeld in drie clusters (+ overige vakken): Musiceervakken, Theoretische vorming en Hoofdvak. Tot de overige vakken behoren de Introductieweek, Studieloopbaanbegeleiding, excursies en cultuurreizen, werkweeken en keuzevakken/vrije studiepunten. Binnen de clusters is het onderwijs verdeeld in verschillende

leerlijnen, soms per vak en soms vakoverstijgend, zoals Onderzoeken, Musiceren, Didactisch handelen (methodiek, pedagogiek), Ondernemen en Reflecteren. Het cluster musiceervakken is opgebouwd uit alle speelvakken. Van jaar 1 tot jaar 3 volgen alle studenten lessen in een hoofdinstrument en krijgen de studenten zangles en pianoles (klassiek en licht). Daarnaast is er projectweek improvisatie (jaar 1, 2 en 3), een koorklas (jaar 1 en 2) en zijn er ensemblelessen (jaar 2 en 3), zowel vocaal als instrumentaal. Daarnaast zijn er in jaar 1 en 2 pop-ensemblelessen. In Enschede zijn de musiceervakken vanaf het eerste jaar in ensembles van het hoofdinstrument georganiseerd.

In het cluster Theoretische vorming krijgen studenten les in muziekschrijven, volgen zij gehoorpractica, verwerven zij kennis over verschillende muziekgenres en stijlen en volgen zij lessen over muziekgeschiedenis en - filosofie. In dit cluster wordt gewerkt volgens de systematiek van de werkplaats muziektheorie, waarbij muziektheoretische kennis en vaardigheden als een samenhangend geheel worden aangeboden en studenten leren op basis van hun eigen creërend vermogen (muziek schrijven).

Het Hoofdvakcluster kent als voornaamste studieonderdeel het hoofdvakproject, waarbinnen studenten projectmatig werken aan didactische, methodische en pedagogische vaardigheden. Ook volgen studenten vakken Kunst- en cultuurgeschiedenis, Pedagogiek, Psychologie en Onderwijskunde (PPO) en Creatief met stem en Mediavak. In dit cluster lopen studenten stages binnen de verschillende onderwijstypen (reeds beschreven in de vorige paragraaf). Tijdens deze projecten ontwikkelen studenten kennis en vaardigheden in een stijgende lijn tot ze bij project 14 het niveau hebben om te beginnen met het afstudeertraject.

ArtEZ conservatorium heeft een doorlopende leerlijn onderzoek ontwikkeld in 2014 waarin de bachelorstudenten gedurende het programma competenties verwerven op het vlak van onderzoek en reflectie. Onderzoeksvaardigheden en een onderzoekende houding leren studenten met name in de hoofdvakprojecten gericht op CKV, het project Methodeschrijven en het afstudeerprofiel waarin studenten kunnen kiezen uit het schrijven van een scriptie of essay, of voor het ontwikkelen van een eigen educatief product of bedrijf. Competenties die zij hierbij eigen maken hebben betrekking op de ontwikkeling van een eigen visie op het beroep een werkconcept, op basis van resultaten uit praktijkonderzoek. Studenten leren daarbij

hun onderzoeksvaardigheden in te zetten bij de ontwikkeling en vernieuwing van de onderwijspraktijk. De samenhang van het programma wordt geborgd door de drie clusters en de leerlijnen die de studiejaar met elkaar verbinden. Vakken en projecten zijn complementair aan elkaar en gekoppeld aan de competentiedomeinen en gedragsindicatoren uit het opleidingsprofiel. Een voorbeeld van de samenhang tussen onderdelen in het programma is het inzetten van het projectonderwijs in het cluster Hoofdvak. Hier worden authentieke opdrachten die aan de praktijk gerelateerd zijn direct aan de inhoud van het kennisdomein en de te ontwikkelen vaardigheden gekoppeld. Zo is een project waarin studenten voor een bepaalde doelgroep een kleine leergang componeren/improviseren direct gekoppeld aan een blok literatuur over componeren en improviseren en aan onderwijskundige theorie bij het vak Pedagogiek, Psychologie en Onderwijskunde (PPO).

Interfacultair Programma

Interdisciplinair onderwijs is een speerpunt van de vier docentenopleidingen van ArtEZ en krijgt gestalte in een gezamenlijk interfacultair programma met een omvang van 22,5 EC. In het programma leren studenten interdisciplinair te werken met collega's uit andere kunstdisciplines. In het tweede studiejaar werken zij met een multidisciplinair team aan een project waarin zij voor een specifieke doelgroep een Cultuurroute moeten ontwerpen, ontwikkelen en uitvoeren. Daarnaast kunnen studenten in jaar drie kiezen voor een Ckv of Kunst Algemeen stage in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs.

Overwegingen

Volgens de visitatiecommissie stelt de inhoud van het programma studenten in staat om de beoogde eindkwalificaties te behalen. De commissie stelt vast dat het programma studenten goed ondersteunt bij de ontwikkeling van de muzikale en didactisch-pedagogische vaardigheden die noodzakelijk zijn voor een beroep als muziekdocent. Zoals in hoofdstuk 1 is beschreven is de relatie tussen eindkwalificaties en doelen concreet uitgewerkt per studiejaar en programmaonderdeel. De opbouw van het programma vertoont samenhang en de inhoud van de programmaonderdelen bieden de studenten de gelegenheid de beoogde competenties eigen te maken: de complexiteit van de vakken en projecten sluit op elkaar aan en neemt naarmate het programma vordert steeds toe. De commissie is ook positief over het Interfacultaire programma waarin studenten leren om samen te

werken met docenten uit andere kunstdisciplines en voorbereid worden op de realiteit van het beroepenveld waarin zij ook les kunnen geven in Ckv en Kunst Algemeen. De samenwerking met de opleiding Muziektherapie acht de commissie eveneens als een waardevol onderdeel van het programma: studenten verdiepen hun kennis over dit onderwerp en leggen een relatie met hun eigen vak. De commissie heeft daarnaast waardering voor de werkplaats muziektheorie waarin studenten door middel van componeeropdrachten muziektheorie eigen maken.

Alles overwegende is de commissie het oordeel toegedaan dat de opleiding een goed inhoudelijk programma aanbiedt, met een aantal essentiële elementen die duidelijk meerwaarde bieden. Op grond daarvan beoordeelt de commissie deze standaard als **goed**.

Vormgeving

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

De commissie beoordeelt deze standaard als **goed**.

Bevindingen

De opleiding Docent Muziek heeft haar onderwijs vormgegeven aan de hand van een visie op leren die is gebaseerd op een viertal leertheorieën:

1. reflecterend leren: vanaf het begin van de opleiding leren studenten te reflecteren op eigen kennis, inzichten, vaardigheden en attitude, alsmede op de opleiding. Dit gebeurt ieder semester binnen het hoofdvak en de stage. Studenten leren zo om op hun eigen handelen en ervaringen te reflecteren en dit te relateren aan eigen en collectieve vakkennis te ontwikkelen (methodiekreflectie) en meer regie over het eigen handelen te krijgen.
2. coöperatief leren: via gezamenlijke projecten leren studenten vanaf het begin van de studie in teams te werken, veelal in heterogeen samengestelde groepen. Ook lopen zij meestal in duo's stage. Studenten leren daarbij kennis te delen, organiseren, taken te verdelen en over te dragen.
3. probleemgestuurd leren: via specifieke werkvormen leren studenten in een groep en aan de hand van een beroepsrelevant probleem kennis, inzicht en vaardigheden verwerven. Een voorbeeld hiervan is de jaaropdracht in het derde cursusjaar. De jaargroep schrijft gezamenlijk een (vernieuwende) methode voor een zelfgekozen doelgroep in de onderbouw van het Voortgezet Onderwijs.

4. authentiek leren: de opleiding biedt studenten leertaken die functioneel zijn in de context van hun leerproces. Dit wordt onder meer bereikt door gebruik te maken van lesvormen en – materialen die aansluiten bij het vak van muziek docent, zoals liederen, speelstukken, lessenseries, projecten en methodische leerlijnen. Ook practicum-intervisielessen en de muziekproductie in het vierde jaar zijn werkvormen die bijdragen aan een authentieke en stimulerende leeromgeving.

Overwegingen

De opzet en het didactisch concept van het programma acht de commissie goed passen bij de doelstellingen van het programma. Volgens de commissie biedt de opleiding een uitdagend, studeerbaar en samenhangend programma aan dat studenten in staat stelt zich te ontwikkelen tot muzikaal breed onderlegde docenten die in staat zijn voor verschillende doelgroepen succesvolle projecten te ontwikkelen en uit te voeren. Het project-gestuurd onderwijs, het interfacultaire programma, de werkplaats muziektheorie, al deze vormen sluiten direct aan bij de visie op leren die de opleiding hanteert. De commissie waardeert de relatieve keuzevrijheid die studenten hebben om zich via vrije ruimte (8 - 11 EC) en minoren (15 EC) aan een eigen profiel te werken, wat ook bijdraagt aan de flexibiliteit van het programma. Studenten geven aan dat de studielast niet te groot is, mede dankzij de goede begeleiding en monitoring en de manier waarop de studieonderdelen inhoudelijk en qua opzet op elkaar zijn afgestemd.

Dit alles overwegende beoordeelt de commissie deze standaard als **goed**.

Instroom

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

De commissie beoordeelt deze standaard als **goed**.

Bevindingen

Het toelatingsexamen bij Docent Muziek vindt plaats op één dag en bestaat uit een groepsopdracht, een auditie, een theorietoets en een motivatiegesprek:

- Van tevoren vullen de kandidaten een motivatieformulier in en leveren dit op de dag van het toelatingsexamen in.
- Groepsopdracht: de kandidaat moet van tevoren een muzikale groepsopdracht bedenken en voorbereiden voor een groep van 8-12 personen die tijdens het examen kan worden uitgevoerd. Een groot deel van de toelating wordt gevuld met

groepsopdrachten. Het college van examinatoren kijkt hoe kandidaten leidinggeven aan een groep en hoe zij met muziek omgaan. Andere toelatingskandidaten en een aantal studenten nemen deel aan deze groepsopdrachten.

- Auditie: de kandidaat presenteert zich zo gevarieerd mogelijk aan de hand van vier liederen en vier instrumentale werken gespeeld op het hoofdinstrument. De stukken moeten verschillen in stijl, karakter en expressie.
- Mondeling theorie-examen: toets algemene muziekleer en gehoor.
- Tijdens de toelatingsdag voeren de examinatoren een gesprek met de kandidaten over hun ervaringen met het muziek- en het kunst- en cultuuronderwijs.

Verder heeft de commissie kunnen vaststellen dat de procedure van toelating objectief en valide is en dat de examencommissie betrokken is bij de handhaving van de regels en richtlijnen rond de toelating. De criteria waarmee de opleiding het kwalificatieniveau van studenten beoordeeld zijn voor beide locaties hetzelfde en er zijn meerdere beoordelaars betrokken zijn bij de toelatingsprocedure. Het college van examinatoren dat de toelatingsaudities afneemt, bestaat uit een examiner (voorzitter) en maximaal vier beoordelaars. De voorzittend examiner adviseert namens het college van examinatoren of de kandidaat toelaatbaar is of afgewezen dient te worden. De voorzitter legt het eindoordeel vast via het eindbeoordelingsformulier. Het advies van de voorzittend examiner wordt voorgelegd aan het hoofd of coördinator van de opleiding, die vaststelt of de kandidaat wel of niet toegelaten kan worden. Bij een positief resultaat draagt het hoofd of de coördinator de betreffende kandidaat voor toelating voor aan de Examencommissie. De Examencommissie controleert de procedure en neemt een definitief besluit over de toelating. De gehele procedure is vastgelegd in de Toelatingsgids, die jaarlijks wordt geactualiseerd.

Om te waarborgen dat studenten daadwerkelijk het programma afmaken en passen binnen het onderwijs hanteert de opleiding een bindend studieadvies: aan het einde van de propedeutische fase wordt vastgesteld of de student door kan naar de hoofdfase van de opleiding. Richtlijnen hiervoor zijn vastgelegd in het ArtEZ beleid ten aanzien van Bindend Studie Advies.

De opleiding Docent Muziek kent een regulier traject en een traject op maat (van twee jaar). Het programma van het reguliere traject staat open voor alle

studenten met de juiste vooropleiding (mbo 4/havo /vwo). Het programma van het traject op maat staat open voor studenten die een bacheloropleiding Muziek of een vergelijkbare opleiding hebben afgerond en die werkzaam zijn in het onderwijs. Bij de toelating voor deze studenten wordt er gewerkt met Elders Verworven Competenties (EVC's). De studentenpopulatie bestaat bij Docent Muziek voor het grootste gedeelte uit studenten met een havodiploma (48%). Daarnaast heeft (24%) een vwo-diploma en (13%) een mbo-diploma.

Overwegingen

De commissie stelt vast dat het programma een effectief toelatingsbeleid hanteert dat is afgestemd op haar visie op het beroep en aansluit bij de kwalificaties van de studenten die worden aangenomen. De opleiding heeft de toelating dusdanig vormgegeven dat kandidaten enerzijds daadwerkelijk op hun individuele talenten worden beoordeeld. Anderzijds kan de aspirant student via groepsopdrachten en motivatiegesprekken samen met de opleiding onderzoeken in hoeverre het artistieke en muzikale profiel van de student past bij het programma. Deze vorm van matching waardeert de commissie bijzonder en op grond daarvan beoordeelt de commissie deze standaard als **goed**.

Personeel

De visitatiecommissie oordeelt dat de opleiding beschikt over een effectief personeelsbeleid dat de realisatie van het programma mogelijk maakt. De opleiding zet deskundige en bekwame docenten in die een sterke binding hebben met het beroepenveld en hun expertise en ervaring actief vertalen naar het programma. Doordat het overgrote deel van docenten zelf werkzaam is in het werkveld en door de inzet van gastdocenten, weet de opleiding voeling te houden met actuele kennis en ontwikkelingen in het beroepenveld. Tegelijkertijd stelt de commissie vast dat de cohesie binnen het (gedeeltelijk vernieuwde) docentencorps vooralsnog moet groeien, met name als het gaat om de ontwikkeling van een gedeelde visie op de maatschappelijke rol van de muziekdocent in de samenleving.

Personeelsbeleid

Standaard 6: Het personeel is gekwalificeerd en de omvang er van is toereikend voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

De commissie beoordeelt deze standaard als **volgende**.

Bevindingen

ArteZ Conservatorium wordt geleid door de directie en de bacheloropleidingen worden per richting aangestuurd door een hoofd. De hoofden van de bachelor Docent Muziek zijn tevens coördinator van de twee locaties. Daarnaast wordt het traject op Maat aangestuurd door een eigen coördinator. Elk hoofd is verantwoordelijk voor het curriculum en de gang van zaken op de locatie. De opleiding werkt met een kernteam van vaste docenten met een grotere aanstelling, aangevuld met docenten met een tijdelijke of kleinere aanstelling en gastdocenten die de relatie met actuele ontwikkelingen in het werkveld versterken. De docenten in de kernteams borgen de continuïteit van de opleiding en het gekozen onderwijsconcept. Zij verrichten ook taken op het gebied van bijvoorbeeld studie-, stage- en afstudeerbegeleiding. De gastdocenten en docenten met een kleinere of tijdelijke aanstelling kunnen op hun beurt zorgdragen voor de inbreng van actuele ontwikkelingen en specialistische kennis in het programma en in te spelen op variaties bij de instroom van studenten of vakinhoudelijke ontwikkelingen. Gastdocenten geven masterclasses, lezingen of workshops. Ook begeleiden zij producties, projecten of externe opdrachten.

De afgelopen jaren werd een deel van het team vernieuwd en verjongd. De opleiding geeft aan dat dit een positief effect op de inhoud van het onderwijs heeft gehad in de zin dat er zo meer sturing gegeven kan worden op het aannemen van docenten die ondernemend zijn, breed georiënteerd en passen bij de visie en het didactisch concept van de opleiding.

Resultaten van de onderwijsbeoordelingen (Nationale Studenten Evaluatie (NSE) en docent- en module-evaluaties) worden besproken in informeel en in functionerings- en beoordelingsgesprekken met docenten, en in werkoverleggen, stafvergaderingen en bij opleidingscommissies. Dankzij deze evaluaties, de uitwisseling binnen de overlegstructuren en de resultaten van het landelijke peerreview systeem opleveren heeft de opleiding zicht op de kwaliteit van haar docenten.

Dat studenten en alumni tevreden zijn met de kwaliteit van de docenten blijkt ook uit het studenttevredenheidsonderzoek en de gesprekken die commissie tijdens de visitatie voerde. De docenten zijn op de hoogte van de beroepspraktijk en zijn inhoudelijk deskundig. Uit de alumni-enquêtes 2015 blijkt dat de alumni tevreden zijn met de vakdeskundigheid en didactische kwaliteit van de docenten. In de NSE van de afgelopen 3 jaar blijkt dat docenten door studenten hoog worden gewaardeerd, met een score variërend tussen een 4.0 en een 4.3 op een 5-puntsschaal.

In lijn met het in 2014 vastgestelde Professionaliseringsplan van ArteZ ondersteunt en bevordert de opleiding de kwaliteit van docenten door de mogelijkheden aan te bieden tot professionalisering. Een aantal docenten van de opleiding Docent Muziek volgt momenteel een masteropleiding. De laatste zes jaar hebben zes docenten een assessmentcursus gevolgd, zodat ze gekwalificeerd assessor zijn voor de Opleiding Docent Muziek op Maat.

ArteZ Conservatorium als geheel heeft ongeveer 300 docenten voor het opleiden van 850 studenten. De opleiding Docent Muziek heeft ongeveer 120 studenten en heeft een docent-student ratio van 1 op 13,5.

Overwegingen

De commissie constateert dat de opleiding doeltreffend is in haar in het streven gekwalificeerde, deskun-

dige en betrokken docenten aan te trekken die uitvoering van het programma mogelijk maken, zowel op inhoudelijke en onderwijskundige als op organisatorisch vlak. Alle docenten hebben een sterke binding met de verschillende contexten van de muziekeducatie. De commissie heeft de CV's van de docenten bestudeerd en heeft kunnen vaststellen dat deze uit het werkveld afkomstig zijn en dat de overgrote meerderheid daar nog werkzaam is.

De afgelopen jaren werd een deel van het team vernieuwd en verjongd. De commissie onderschrijft met de opleiding dat dit een positief effect heeft op de inhoud van het onderwijs. Tegelijkertijd denkt de commissie op basis van de gesprekken die zij met de docenten voerde dat dit ook een sterkere focus op cohesie, teambuilding en gezamenlijke reflectie op een

gedeelde visie noodzakelijk maakt, met name als het gaat om de maatschappelijke relevantie van de muziekdocent en de vertaling van daarvan naar het onderwijs. De commissie waardeert dat de opleiding hierin actief investeert door middel van o.a. overleg en studiedagen, maar constateert tegelijkertijd dat de visie- en teamvorming nog in ontwikkeling is. De omvang van het docentencorps acht de commissie toereikend voor de uitvoering van het programma.

Samenvattend concludeert de commissie dat dankzij de vakdeskundigheid en de relatie met het beroepenveld docenten in staat zijn het programma op het vereiste niveau te verzorgen. De visitatiecommissie beoordeelt deze standaard daarom als **voldoende**.

Voorzieningen

De visitatiecommissie heeft kunnen constateren dat de huisvesting en materiële voorzieningen van de opleiding voldoen aan de kwaliteitsnormen voor een bacheloropleiding docent muziek. De gebouwen in Enschede en Zwolle bieden de noodzakelijke ruimte en middelen voor professioneel muziekonderwijs. De directie van het Conservatorium heeft plannen om in Zwolle in de komende periode een goede concertzaal te realiseren. ICT-voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma. De studiebegeleiding van de opleiding is goed afgestemd op het didactisch concept, vindt op structurele basis plaats en is vastgelegd in een handleiding voor alle betrokkenen.

Materiële voorzieningen

Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

De commissie beoordeelt deze standaard als **volgende**.

Bevindingen

In de gebouwen van ArtEZ Conservatorium bevinden zich les- en studeerkamers, functionele klaslokalen voor groepslessen en theorieonderwijs, studio's voor ensembles, een concertzaal en voldoende instrumentarium om het onderwijs te ondersteunen. Elke locatie beschikt over een mediatheek, kopieer- en print-apparatuur, ICT-voorzieningen en draadloos internet. ArtEZ Conservatorium Enschede is gevestigd in het Muziekcentrum en onderdeel van het Nationaal Muziekkwartier, waarin zes professionele muzikinstellingen samenwerken. Na meerdere verbouwingen beschikt deze locatie over drie theorielokalen, vijf ensemblelokalen en zes drumcabines. Enschede beschikt verder over een theaterzaal en professionele studio's. ArtEZ Conservatorium Zwolle bevindt zich in de historische binnenstad, met de opleidingen van de Academie voor Art & Design en Docent Theater op loopafstand. Op deze locatie zullen de concertvoorzieningen verbeterd gaan worden door het verbouwen van de binnenplaats (het Pandhof) tot concertruimte. Daarmee wil de opleiding tevens de toegankelijkheid van het pand verbreden en het Conservatorium Zwolle tot een 'conservatorium van de stad' maken.

Overwegingen

De commissie oordeelt dat de materiële voorzieningen adequaat zijn en de realisatie van het programma mogelijk maken. Op sommige punten is nog verbetering mogelijk, zoals de uitbreiding van de concertvoorziening in Zwolle en het verder in lijn brengen van de uitstraling van het gebouw in Enschede met de ambities om een creatieve en innovatieve muzikale broedplaats te zijn.

De commissie is positief over de plannen die er liggen voor de realisatie van een geschikte concertzaal in Zwolle.

De commissie beoordeelt deze standaard als **volgende**.

Studiebegeleiding

Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

De commissie beoordeelt deze standaard als **volgende**.

Bevindingen

ArtEZ-breed zijn de procedures rondom studieloopbaanbegeleiding vastgelegd en deze worden zorgvuldig toegepast door de opleiding.

In het studiejaar 2015-2016 zijn voor alle bacheloropleidingen de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de studiebegeleiders vastgelegd in de Handreiking Studieloopbaanbegeleiding. Naast de individuele studieloopbaangesprekken heeft iedere opleiding ook studieloopbaanactiviteiten die binnen studiegroepen of mentorlessen plaatsvinden. Onderwerpen die dan aan bod komen zijn bijvoorbeeld het leren plannen, leren studeren en beroepsoriëntatie.

Gedurende de gehele studie is er voor iedere student een individuele studieloopbaanbegeleider beschikbaar. Deze begeleider besteedt aandacht aan de praktische zaken van de studie, adviseert met betrekking tot studieplanning en toekomstperspectief en houdt vinger aan de pols bij dreigende studievertraging of uitval. Bij de begeleiding wordt zoveel mogelijk maatwerk geleverd, de duur en intensiteit van de begeleiding kunnen dan ook per student verschillen.

Naast studieloopbaanbegeleiders zijn ook de decanen betrokken bij de begeleiding van de studenten. De ArtEZ-studentendecan neemt een onafhankelijke positie in ten opzichte van de opleidingen. Onderwerpen die studenten vertrouwelijk met de decan kunnen bespreken, kunnen betrekking hebben op

studiebeperking, studievertraging, studievoortgang, maar ook op persoonlijk welzijn. In de afgelopen jaren heeft de opleiding gewerkt aan het laagdrempeliger maken van het decanaat studenten en de verbetering van het contact met de opleidingshoofden.

Het conservatorium besteedt verder veel aandacht aan studeren met een studiebeperking en aan gezond en duurzaam musiceren: preventie, fy-sieke en mentale aspecten, voeding et cetera. Voor beroepsmusici die dagelijks streven naar optimale prestaties is een gezond leef-, denk- en communicatiepatroon een basisvoorwaarde. Via een aantal modules, workshops, studiedagen en de ELO Gezond Musiceren verwerven studenten kennis en vaardigheden over gezondheid in relatie tot Body, Mind & Communication. De informatie is actueel en bevat ook verwijzingen naar hulpverlening, experts en therapeuten. Een coördinator stuurt de thema's projectmatig aan in samenwerking met betrokkenen van de verschillende studierichtingen.

Informatievoorziening

De communicatie met studenten verloopt via verschillende kanalen. De opleiding werkt met diverse elektronische leeromgevingen (ELO's), Studievoolgsysteem Osiris en een ArtEZ-roosterapp. Daarnaast maakt de opleiding gebruik van publicatieborden en flatscreens. Alle studierichtingen maken ook gebruik van (al dan niet besloten) Facebookgroepen en campagnewebsites bij grote projecten en evenementen. Binnen de ELO's vinden studenten organisatorische en inhoudelijke informatie over het Conservatorium of de opleiding, zoals: docenten en begeleiders, roosters, de studiegids, begeleiders, het onderwijsprogramma, de toetsing, de inhoud van modules en de OER. Via de ELO van de opleiding is er ook toegang tot de DSP's (digitaal studentportfolio) van de studenten. De commissie stelt vast dat alle informatie inderdaad is terug te vinden op de ELO, maar ziet tegelijkertijd ruimte voor verbetering als het gaat om de vormgeving, transparantie en uitstraling van de digitale omgeving.

ArtEZ werkt met het digitale studievoolgsysteem Osiris Studievoortgang, waarin de student het curriculum en de behaalde studieresultaten kan vinden. Deze gegevens zijn in te zien door de student, de studiebegeleider, de studievoortgangsadministratie en medewerkers van Studentenzaken. Ook de leden van de examencommissies maken gebruik van dit systeem om gegevens op te roepen over de studievoortgang van studenten.

Overwegingen

De commissie stelt vast dat de opleiding veel aandacht besteedt aan de studieloopbaanbegeleiding om de studievoortgang van studenten te ondersteunen. De commissie is positief over de manier waarop studiebegeleiding wordt ingezet en de principes waarop deze is gebaseerd: maatwerk, de wisselwerking tussen programma en SLB en de autonomie van de student bij het vormgeven van zijn eigen leerproces. Wel is de commissie van mening dat SLB nog meer ingezet zou kunnen worden als instrument in de ontwikkeling van de eigen profiel van de student en de eigen artistiek-didactische keuzes, bijvoorbeeld door gebruik te maken van een persoonlijk ontwikkelingsplan gedurende de vier jaren van de studie. De commissie moedigt de opleiding aan de studieloopbaanbegeleiding verder in lijn te brengen met de visie op de muziekdocent. Dat de studieloopbaanbegeleiding is afgestemd op de behoeften van de studenten, blijkt ook uit evaluaties en de gesprekken die de commissie voerde. Studenten en alumni geven aan tevreden te zijn over de manier waarop zij ondersteund worden gedurende de opleiding. Verder ervaren zij de informatievoorziening als toegankelijk en effectief. Dankzij de kleinschaligheid van de opleiding, de toegankelijkheid van docenten en stafmedewerkers en de goede sfeer kunnen eventuele vragen en problemen van studenten snel kunnen worden besproken en opgelost.

Alles overwegende beoordeelt de commissie deze standaard als **voldoende**.

Kwaliteitszorg

De visitatiecommissie heeft kunnen vaststellen dat de opleiding een goed kwaliteitszorgplan heeft waarin eindkwalificaties, programma, personeel, leeromgeving en toetsen periodiek worden geëvalueerd aan de hand van toetsbare doelstellingen. De commissie stelt vast dat studenten, docenten en werkveld structureel en constructief worden gehoord en betrokken bij de verbetering van de opleiding en heeft veel waardering voor de ontwikkelingsgerichtheid van de opleiding die concrete maatregelen neemt om haar doelen te behalen.

Evaluatie

Standaard 9: De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

De commissie beoordeelt deze standaard als **goed**.

Bevindingen

Om de kwaliteitscycli te ondersteunen en zichtbaar te maken, maakt ArtEZ gebruik van DigOport. Het functioneert als managementinstrument voor interne kwaliteitscontrole en verslaglegging en bevat onder meer:

- Jaarplannen, meerjarenplannen en beleidsplannen.
- Overzichten van (verbeter)activiteiten en projecten per opleiding;
- Een evaluatiekalender, enquêteresultaten en verslagen van diverse overleggen.

De enquêteresultaten en uitkomsten van overleggen, zijn richtinggevend voor verbeteracties en dienen als input voor nieuwe jaarplannen.

De opleiding voert structureel evaluaties uit onder studenten, docenten en alumni. Studenten doen jaarlijks mee aan de Nationale Studenten Evaluatie (NSE) en aan docent- en module-evaluaties. Bij grotere wijzigingen in het curriculum neemt de opleiding een curriculumenquête af. Verder neemt de opleiding iedere vijf jaar een alumni-enquête af en nemen alumni deel aan de Kunstenmonitor. ArtEZ voert iedere drie jaar een medewerkertevredenheidsonderzoek (MTO) uit onder de medewerkers van ArtEZ. De uitkomsten van het laatste MTO uit 2014 werd besproken met alle directeuren van de academies en de Deelraad en het MT van het Conservatorium.

De kwaliteit van de opleiding en voorzieningen wordt tevens gemonitord door verschillende interne commissies en overlegstructuren. De opleidingscommissie (met daarin docenten en studenten) bespreekt evaluatieresultaten, curriculumwijzigingen en aanpassingen van de OER en brengt daarover advies uit. De opleidingscommissie komt vier keer per jaar bij elkaar. Studenten worden tevens bevraagd en op de hoogte gehouden via jaargroepen per richting en jaargroepvertegenwoordigers per locatie.

Het ArtEZ Conservatorium beschikt sinds 2014 over een Deelraad. De Deelraad Muziek bestaat voor 50% uit studenten en voor 50% uit medewerkers en komt minimaal iedere 2 maanden bij elkaar. De directie informeert de Deelraad over de ontwikkelingen binnen het Conservatorium. De Deelraad vraagt toelichting en geeft advies. In de afgelopen jaren gaf zij formeel advies over de nieuwe directiestructuur, over de concentratie van Jazz&Pop in Arnhem en Zwolle en over de verschillende Meerjarenplannen. De Opleidingscommissies en de Deelraad werken volgens het reglement Medezeggenschap van ArtEZ. Naast de opleidingscommissie en deelraad worden medewerkers verder betrokken en op de hoogte gesteld van verbetermaatregelen via werkoverleggen, stafvergaderingen en functioneringsgesprekken.

De contacten met het beroepenveld vervullen ook een rol in de kwaliteitszorg van de opleiding: de input van de werkveldcommissie, het landelijke peerreviewsysteem en de overleggen via het landelijke netwerk docent muziek (O2DM) en de nauwe relatie met het KVDO en belangrijke werkveldinstituten, zoals de PO-raad, VO-raad en het Landelijk Kenniscentrum Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) dragen er toe bij dat de opleiding voortdurend haar programma kan toetsen en valideren in relatie tot de eisen in het vakgebied en beroepenveld.

De gesprekken die de commissie voerde tijdens visitatie bevestigden het beeld dat de kwaliteitszorg op een goede manier wordt geïmplementeerd. Zowel studenten en docenten voelen zich gehoord en betrokken bij de invulling van het programma en de evaluatie van de doelstellingen. De leden van de opleidingscommissie en deelraad gaven aan dat hun adviezen ter harte worden genomen. Zo is mede naar aanleiding van hun input veel meer ruimte gekomen voor studenten om hun eigen richting te bepalen in het programma via keuzemodules en minoren. De waardering voor kwaliteitszorg in de NSE-enquetes is in de loop der jaren gestegen van een 3,4 (2014) naar een 3,9 (2016) op een 5-puntsschaal.

Overwegingen

De commissie heeft kunnen constateren dat de opleiding beschikt over effectief kwaliteitszorgsysteem gebaseerd op toetsbare doelstellingen en concreet beoogde resultaten. De commissie waardeert de actieve ontwikkelingsgerichtheid van de opleiding en de manier waarop deze nadrukkelijk belanghebbenden betreft in het kwaliteitsproces. Zij hanteert een breed scala aan evaluatie-instrumenten en de input en feedback van studenten, alumni, docenten en het werkveld worden aantoonbaar ingezet in de verbetering van het programma. De commissie stelt vast dat de

opleiding sinds de vorige accreditatie het kwaliteitszorgplan van Conservatorium ArtEZ in 2014-2015 is geactualiseerd. Deze is afgestemd op de meerjarenvisie 'Spelen op duizend podia', de vernieuwde locatieprofielen en de meerjarenplannen/jaarplannen per opleiding en studierichting.

De visitatiecommissie ziet een nadrukkelijk aanwezige, ontwikkelingsgerichte kwaliteitscultuur, waarbij het instrumentarium van ArtEZ een onderlegger biedt voor verdere groei daarvan. Dit overwegende spreekt zij de beoordeling **goed** uit.

Toetsing

De visitatiecommissie heeft kunnen vaststellen dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. De commissie constateert dat de toetsing binnen de opleiding op een valide en objectieve wijze plaatsvindt. De opleiding hanteert modulebeschrijvingen, toetsplannen en handreikingen waarin de relatie tussen de leerdoelen, toetsvorm en beoogde eindkwalificaties van de opleiding helder zijn geëxpliciteerd. De informatievoorziening naar de studenten toe is adequaat. Tevens stelt de commissie vast dat de opleiding beschikt over een bekwame examencommissie die actief toeziet op de kwaliteit van de toetsing. Echter, de commissie ziet ruimte voor verbetering als het gaat om de afstemming van de criteria op de doelstellingen van het programma en haar visie op leren.

Toetsing

Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

De commissie beoordeelt deze deelstandaard als **volgende**.

Bevindingen

Valide en betrouwbaar

De opleiding borgt de validiteit en betrouwbaarheid van haar toetsing door een duidelijke explicitering van de relatie tussen de competenties en toetsen. De relatie tussen de doelstellingen per module wordt inzichtelijk gemaakt in de competentiematrix en toetsprogramma's per jaar. Er wordt per semester beoordeeld, met uitzondering van de projectopdrachten (met daarin de stageopdrachten) die per kwartiel worden beoordeeld.

De objectiviteit borgt de opleiding door bij summatieve toetsing het vierogen-principe te hanteren: bij de methodiek-/didactiekvakken wordt de student beoordeeld door meerdere examinatoren. Stages worden beoordeeld aan de hand van de bevindingen van de stagebegeleider en op basis van het stageverslag (waarbij studenten de mogelijkheid hebben beeldopnames van hun lessen in hun verslag te betrekken en te becommentariëren). Naast de summatieve toetsing zet de opleiding ook in op een voortdurende formatieve toetsing in alle clusters, via diverse lesopdrachten en presentatiemomenten waarin de individuele ontwikkeling richting de beoogde competenties centraal staat. Peerfeedback en peerbeoordeling zijn ook middelen die de opleiding hanteert om de individuele ontwikkeling van studenten te ondersteunen en hen voor te bereiden op de rol van beoordeling in hun eigen lespraktijk.

Uit de gesprekken die de commissie voerde blijkt dat de opleiding bewust reflecteert op haar toetsbeleid: toetsing is een terugkerend onderwerp bij werkoverleggen en themabijeenkomsten; docenten leggen regelmatig toetsen aan elkaar voor en vragen advies aan de examencommissie.

Examencommissie

De taken en bevoegdheden van de Examencommissie zijn vastgelegd in de Onderwijs- en Examenregeling (OER). ArtEZ heeft voor elk van de vier faculteiten een examencommissie waarvan de voorzitters gezamenlijk de centrale examencommissie vormen voor heel ArtEZ. De centrale examencommissie maakt beleid, en op facultair niveau wordt toegezien op de uitvoering daarvan. De examencommissie van de Faculteit Muziek (Conservatorium ArtEZ) komt elke twee weken bij elkaar en bestaat uit één voorzitter, drie secretarissen die de locaties vertegenwoordigen en wissel leden uit alle richtingen. De bijeenkomsten zijn per locatie georganiseerd, met de voorzitter als linking-pin. Binnen het ArtEZ Conservatorium werkt de Examencommissie nauw samen met de directie, de hoofden, de Onderwijsorganisatie en de decanen. Deze samenwerking is inmiddels onderdeel van de overlegstructuur van het Conservatorium. De examencommissie heeft ook een rol als adviseur voor de toetsplannen (meerjaren) en toetsprogramma's (jaarlijks): deze houdt het toetsbeleid kritisch tegen het licht, controleert dossiervorming, belegt periodiek bijeenkomsten met docenten en examinatoren en stelt toetsprotocollen vast. Ook woont de commissie regelmatig eindexamens bij. De examencommissie is zich bewust van de verschillen per richting en locatie en laat, binnen de formele kaders, ook ruimte voor een eigen invulling van de beoordelingssystematiek. De examencommissie heeft aangegeven nieuwe examinatoren te gaan opleiden in de komende periode. De leden van de examencommissie zullen eerst zelf de noodzakelijke trainingen volgen zodat zij als gecertificeerde examinatoren docenten binnen Conservatorium ArtEZ kunnen opleiden.

Inzichtelijk voor studenten

De toetsing is voor studenten inzichtelijk, zo heeft de commissie kunnen vaststellen. In de competentiematrix, toetsprogramma en leerplanbladen wordt

dieper ingegaan op de inhoud van de vakken, de competenties, de kenniselementen, de summatieve en formatieve toetsvormen, planning en organisatie, beoordelaars, normering en feedback, criteria en de herkansingsmogelijkheden. In de OER worden studenten op de hoogte gesteld van de regels en richtlijnen rondom toetsing. Al deze documenten zijn in de ELO te terug te vinden. Toetsresultaten worden door de betreffende docenten of commissieleden mondeling of schriftelijk teruggekoppeld en verwerkt in het studievolsysteem Osiris, die door studenten en studieloopbaanbegeleider op elk moment ingezien kunnen worden. Studenten gaven aan tevreden te zijn over communicatie inzake de toetsing. Zij zijn positief over de verschillende toetsvormen die in de modules worden gehanteerd en gaven in de gesprekken met de commissie aan inzicht te hebben in de criteria waarop zij beoordeeld worden. Zij gaven ook aan dat zij baat hadden bij de peerreviewsystematiek, die ook wordt ingezet bij de beoordeling van het eindproject in Enschede. Volgens studenten draagt deze vorm van beoordeling bij aan hun inzicht in samenwerking en groepsprocessen en is daarmee relevant voor de uitoefening van hun vak als muziekdocent.

Overwegingen

De opleiding beschikt over een effectief systeem van toetsing waarin er een duidelijke relatie ligt tussen de beoogde eindkwalificaties, de leerdoelen van de modules en de toetsvormen. De competentiematrix en leerplanbladen (die terug te vinden zijn in de ELO) bieden een overzicht van de manier waarop welk vak, wanneer wordt aangeboden, aan welke competenties er wordt gewerkt en hoe deze zich tot elkaar verhouden. Deze samenhang is tevens geëxpliciteerd in de toetsplannen (meerjaren) en toetsprogramma's (jaarlijks) van de opleiding. Toetsing is daarnaast een

terugkerend onderwerp van gesprek binnen de opleiding tijdens docententeamdagen en tussen docenten onderling die toetsen ter evaluatie aan elkaar voorleggen.

De visitatiecommissie heeft waardering voor het functioneren van de examencommissie, die blijkt geeft van een grote deskundigheid en zorgvuldigheid in de uitvoering van haar taken. De visitatiecommissie stelt vast dat de examencommissie een goede analyse heeft gemaakt van de sterktes en zwaktes van de beoordelingsystematiek en actief maatregelen neemt en heeft genomen om de kwaliteit van de toetsing te borgen. Tevens heeft de examencommissie in de afgelopen periode effectieve maatregelen genomen om de kwaliteit van de toetsing te verbeteren. De visitatiecommissie stelt tegelijkertijd ook vast dat de afstemming tussen de doelstellingen van het programma en de toetsing versterkt kan worden. Dit geldt met name voor de beoordeling van individuele artistieke keuzes die studenten maken in de eindproducten, en het onderscheid tussen product en proces. Ook een nadere stroomlijning en standaardisatie van beoordelingsprocedures zouden de transparantie van de beoordeling ten goede komen, zo oordeelt de commissie.

Overwegende dat het systeem van toetsing effectief is met een duidelijke relatie tussen de beoogde eindkwalificaties, de leerdoelen en de toetsvormen en -criteria van de modules, en dat de examencommissie haar taken deskundig en zorgvuldig uitvoert, beoordeelt de visitatiecommissie deze standaard als **volgende**.

Gerealiseerde eindkwalificaties

De visitatiecommissie oordeelt dat studenten van de opleiding de beoogde eindkwalificaties behalen. De commissie stelt vast dat de eindproducten (muziekproductie, een afstudeerproduct en daaraan gekoppelde profielstage) de competenties uit het beroepsprofiel weerspiegelen en blijken te geven van het bachelorniveau. De commissie constateert aan de hand van de resultaten van het afstudeertraject en de gesprekken met het werkveld dat de opleiding ondernemende, enthousiasmerende en startbekwame muziekdocenten aflevert die in staat zijn hun plaats te vinden in het veelzijdige beroepenveld. Daartegenover stelt de commissie dat de relatie tussen het praktijkonderzoek, de persoonlijke profilering en de artistiek-didactische keuzes die de student heeft gemaakt versterkt kan worden. Ook zou zij de opleiding willen aanmoedigen nog meer in te zetten op stroomlijning en transparantie bij de toepassing van de eindcriteria.

Gerealiseerde eindniveau

Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

De commissie beoordeelt deze standaard als **volgende**.

Bevindingen

Bij de muziekproductie (bege)leidt de student zelfstandig een zelf ontworpen onderwijskundig en artistiek proces tot een muziekproductie. In Enschede is dit een gezamenlijke productie waar alle studenten van de opleiding van deze locatie in participeren. De studenten in Zwolle werken in principe zelfstandig aan de Muziekproductie maar mogen ook met meerdere studenten (ook van andere docentenopleidingen binnen de kunstvakken) aan deze productie werken. De eigen rol en bijdrage van de student blijkt uit het projectvoorstel, het stappenplan en de zelfevaluatie. De Muziekproductie wordt beoordeeld door een commissie bestaande uit minimaal twee docenten, eventueel aangevuld met een externe beoordelaar. Eén commissielid heeft op basis van repetitiebezoek, coaching en/of supervisie een beeld van het productieproces.

Voor het afstudeerproduct maken de studenten een keuze uit een aantal vormen: een scriptie, een essay, (digitaal) educatief materiaal, of een eigen muziek-educatief bedrijf. Dit onderdeel is vastgelegd in een handleiding en het gehele afstudeertraject wordt begeleid door een afstudeercoach. De beoordeling gebeurt door middel van een colloquium (presentatie en discussie voor vakgenoten en genodigden) en een eindgesprek met een commissie. Voor deze eindtentamen worden externe beoordelaars, vertegenwoordigers uit het werkveld en collega-opleiders uitgenodigd en hun bevindingen worden na afloop besproken.

Uit de documentatie (o.m. de alumni-enquête) en gesprekken die de commissie voerde blijkt dat de

alumni werkzaam zijn in diverse beroepsrollen. Een ruime meerderheid is werkzaam als docent in het voortgezet onderwijs, het basisonderwijs en in andere functies binnen de muziek educatieve sector. Vertegenwoordigers uit het werkveld geven aan dat alumni vakbekwaam zijn met een sterk talent voor het doceren van muziek aan uiteenlopende doelgroepen. Bovendien kunnen alumni goed sturing geven aan hun eigen professionalisering, aldus het werkveld. De alumni-overzichten en de resultaten uit de alumni-enquête bevestigen dit beeld. Alumni gaven aan dat zij zich voldoende toegerust achten voor het beroep om na afstuderen daadwerkelijk startbekwaam als muziekdocent aan de slag te gaan in de verschillende educatieve contexten.

Overwegingen

De commissie heeft van vijftien studenten de muziekproducties en eindproducten en de beoordelingen daarvan gezien uit de laatste twee cohorten. Tijdens de visitatie heeft de commissie ook een voorstelling bijgewoond waarin studenten hun muzikale kwaliteiten konden demonstreren. De eindproducten die de commissie heeft bekeken, laten zien dat de studenten de eindkwalificaties van de opleiding behalen. De eigen profilering komt naar voren in het ontwerp en uitwerking van de muziekproductie en in de invulling van het afstudeerproduct met de daaraan gekoppelde stage.

Aangaande afstudeerproducten stelt de commissie vast dat studenten relevant praktijkonderzoek uitvoeren vanuit hun eigen interesses en specialismes. Tegelijkertijd is de commissie van mening dat een betere koppeling tussen onderzoek, persoonlijke profilering en de artistiek-didactische keuzes in de eindfase helpt om studenten met een steviger eigen profiel neer te zetten. De beoordelingen waren over

het geheel genomen in lijn met de eigen bevindingen ten aanzien van vormeisen en inhoud.

De visitatiecommissie was positief over de veelvormigheid van de muziekproducties en oordeelt dat zij getuigden van een eigen invulling van het vak. Tegelijkertijd vraagt de commissie aandacht voor het feit dat de aard en het niveau van het individuele muzikantschap van de studenten soms moeilijk vast te stellen was in deze producties. Dit geldt met name voor Enschede waar studenten gezamenlijk een productie neerzetten. De reflectie in de zelfevaluaties van studenten was bovendien vooral procesmatig van karakter en gaf relatief weinig uitleg over de artistieke keuzes die er waren gemaakt. De commissie beveelt de opleiding aan de beoordelingscriteria van de muziekproductie verder in lijn te brengen met de visie en doelstellingen.

Ook observeert de commissie dat beoordelaars soms verschillende stijlen hanteren bij de toepassing van de beoordelingscriteria. De commissie on-

derkent dat de keuze voor profilering en specialisatie leidt tot veelvormigheid van het eindproduct en dus ook van de eindbeoordeling, maar is ook van oordeel dat een sterkere sturing op de stroomlijning van de beoordelingsprocedures en een nadrukkelijker explicitering van de weging tussen de onderdelen de transparantie zou kunnen vergroten.

Vertegenwoordigers uit het werkveld geven aan dat alumni een sterk talent voor het doceren van muziek aan uiteenlopende doelgroepen aan de dag leggen. Bovendien kunnen alumni goed sturing geven aan hun eigen professionalisering, aldus het werkveld. De commissie onderschrijft deze karakterisering en stelt vast dat de opleiding daarmee sterke en ondernemende docenten aflevert die een belangrijke rol vervullen in het opleiden van nieuwe generaties in de regio.

Dit in combinatie met de vaststelling dat alle beoordeelde muziekproducties en eindproducten het bachelorniveau weerspiegelen, maakt dat deze standaard wordt beoordeeld als **voldoende**.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

Deze notitie is volgens het NVAO-format opgesteld.

Deskundigheid	De deskundigheid blijkt uit:
a. deskundigheid ten aanzien van de ontwikkelingen in het vakgebied	De heer Bisschop Boele is lector Lifelong Learning in Music aan het Prins Claus Conservatorium, Groningen. Hij is recent gepromoveerd aan de Georg-August-Universität Göttingen De heer Ploeg is studieleider en kerndocent aan de Hogeschool Leiden
b. internationale deskundigheid	De heer Bisschop Boele is recent gepromoveerd aan de Georg-August-Universität Göttingen De heer Ploeg is studieleider en kerndocent aan de Hogeschool Leiden en onder andere betrokken bij uitwisselingsprojecten met buitenlandse opleidingen Docent Muziek Mevrouw Vos studeerde onder andere aan de University of Manchester
c. werkvelddeskundigheid in het voor de opleiding relevante beroepenveld	De heer Ploeg is kerndocent aan de Hogeschool Leiden, en tevens voorzitter van de Vereniging Leraren Schoolmuziek
d. ervaring met het geven en ontwikkelen van onderwijs op het desbetreffende opleidingsniveau en deskundigheid ten aanzien van de door de opleiding gehanteerde onderwijsvorm(en) ¹	De heer Bisschop Boele was hoofddocent aan het conservatorium van Groningen. Hij is gastdocent Ethnomusicologie aan de Georg-August-Universität Göttingen. Mevrouw Janssen is NVAO-gecertificeerd trainer voor panelvoorzitters De heer Ploeg is kerndocent bij Hogeschool Leiden, tevens betrokken bij de toetscommissie van die opleiding Mevrouw Vos is student assistent bij het Utrechts Conservatorium
e. visitatie- of auditdeskundigheid	Mevrouw Janssen is voorzitter in vele visitaties
f. studentgebonden deskundigheid	Mevrouw Vos studeerde tot en met 2015 aan de UU en University of Manchester, waar ze o.a. haar researchmaster afrondde. Sinds 2013 studeert ze tevens Klassieke Zang aan het Utrechts Conservatorium

¹ Hieronder worden bijvoorbeeld verstaan afstandsonderwijs, werkplekgerelateerd onderwijs, flexibel onderwijs, competentiegericht onderwijs of onderwijs voor excellente studenten.

Bijlage 2 Programma visitatie

dag 1: Arnhem dinsdag 28 juni 2016
ziektheater

ArtEZ Conservatorium algemeen, Jazz & Pop Arnhem, Mu-

Tijd	Activiteit/gesprekspartners	Onderwerp
08:30 – 09:00	Aankomst commissie, kennismaking	
09.00 – 10.00	Intern beraad - Lisa Janssen - Jesseka Batteau - Evert Bisschop Boele - Vera Vingerhoeds - Lette Vos	Voorzitter AeQui Secretaris AeQui Inhoudskundige onderwijs Inhoudskundige muziektheater/jazz&pop Studentlid
10.00 – 10.45	Directie Muziek en CvB ArtEZ 1. Wim Fiselier 2. Juul Diteweg 3. Rob Kramer	Lid College van Bestuur, Dean Undergraduate School Directielid Muziek, locatie Arnhem, Zwolle Directielid Muziek, locatie Enschede
11.00 – 12.00	Opleidingsmanagement bachelor Muziek 1. Michiel Braam 2. Maarten Verhoef 3. Tilmar Junius 4. Davy de Wit 5. Peter Leutscher 6. Ati Gottschal	Hoofd Jazz & Pop (Arnhem) Hoofd Muziektheater (Arnhem) Hoofd Jazz & Pop (Zwolle) Hoofd Popacademie (Enschede) Hoofd MediaMusic (Enschede) Hoofd Klassiek (Zwolle)
12.00 – 13.00	Lunch en inloopspreekuur Mogelijkheid voor studenten en medewerkers voor gedachteswisseling met commissie, tevens bestudering van documenten.	
13.00 – 13.30	Showcase Jazz & Pop Arnhem & Muziektheater Presentatie AbART (studenten & alumni Jazz & Pop en Muziektheater)	Presentaties van studierichtingen
13.30 – 14.30	Docenten Jazz & Pop Arnhem & Muziektheater 1. Clemens Horn 2. Jolande Geven 3. Jean-Marc Bouyeure 4. Frans Vermeerssen 5. Jasper le Clercq 6. Caroline Almekinders 7. Mariëlle Vester 8. Peer van den Berg	Jazz & Pop & Muziektheater: mentor, docent muziektheorie Jazz & Pop & Muziektheater: zangdocent Jazz & Pop: docent muziektheorie en onderzoek Jazz & Pop: Saxofoon docent en bandcoach Jazz & Pop: Viooldocent Muziektheater: docent spel Muziektheater: docent zang Muziektheater: docent bewegingstheater
14.45 – 15.45	Studenten Jazz & Pop & Muziektheater 1. Benjamin Thodé 2. Helge Sorg 3. Lara Frank 4. Sophie de Graaf 5. Mauro Casarini 6. Franca Decker 7. Maartje Goes 8. Cassandra Onck	Jazz & Pop, studiejaar 1 Jazz & Pop, studiejaar 2 Jazz & Pop, studiejaar 3 Jazz & Pop, studiejaar 4 Muziektheater, studiejaar 1 Muziektheater, studiejaar 2 Muziektheater, studiejaar 3 Muziektheater, studiejaar 4
16.00 – 17.00	Alumni en Werkveldvertegenwoordiging bachelor Muziek 1. Tom Kortbeek 2. Daan Lee-ver 3. Joep van Weert 4. Ella Kamerich 5. Alex Freise 6. Zino van Hamersveld 7. Wiebren Buma 8. Bert Bennink 9. Aad van Nieuwkerk	Alumnus Muziektheater Alumnus Jazz & Pop Arnhem Alumnus Jazz & Pop Zwolle Alumna Klassiek Alumnus Popacademie Alumnus MediaMusic Lid werkveldcommissie, Directeur Het Gelders Orkest Lid werkveldcommissie, Directeur/Eigenaar BB Productions Lid werkveldcommissie, Eindredacteur VPRO radio 4
17.00 – 18.00	Intern beraad commissie	
18.00 – 18.15	Terugkoppeling in klein comité (directie muziek, hoofden, betrokkenen O&K)	

Optioneel programma	
19.00 – 20.30	Eindexamen Jasper Mellema (Bachelor Muziek, Jazz & Pop Arnhem) Locatie: Concertzaal ArtEZ Conservatorium, Arnhem

ZWOLLE donderdag 30 juni 2016
Pop (Zwolle)

Docent Muziek (Enschede/Zwolle), Klassiek, Jazz &

Tijd	Activiteit/gesprekspartners	Onderwerp
08.45–09.45	Aankomst commissie, intern beraad - Lisa Janssen - Jesseka Batteau - Evert Bisschop Boele - Vera Vingerhoeds - Nora Mulder - Reyer Ploeg - Lette Vos	Voorzitter AeQui Secretaris AeQui Inhoudsdeskundige onderwijs Inhoudsdeskundige theater/jazz/pop Inhoudsdeskundige jazz/pop/klassiek Inhoudsdeskundige docent muziek Studentlid
09.45–10.15	Showcase Jazz & Pop Zwolle & Klassiek Presentatie Crazy Daze (Jazz & Pop studenten jaar 3) Presentatie Trio Animando (Klassiek studenten)	<i>Interne vergadering visitatiecommissie AeQui</i> <i>Presentaties van studierichtingen</i>
10.15–11.15	Docenten Jazz & Pop Zwolle & Klassiek 1. Aljosja Buijs 2. Sepp Grotenhuis 3. Steven Faber 4. Koen van der Meer 5. Jan Wessels 6. Zosja el Rhazi 7. Jan Wichert Bunschoten	Jazz & Pop en Klassiek: coördinator educatieve vakken, coördinator vooropleiding Arnhem Klassiek: hoofdvakdocent piano Klassiek: coördinator ArtSEEDZ en Onderzoek in de Master, docent correpetitie zangers, educatie en methodiek piano Klassiek: docent theorievakken Jazz & Pop: docent theorie, trompet en bandcoaching Jazz & Pop: zangdocent, coach vocal project Jazz & Pop: docent theorie, harmonie a/d piano, componeren/arrangeren, studieloopbaanbegeleiding
11.30–12.30	Studenten Jazz & Pop Zwolle & Klassiek 1. Katinka Tiemersma 2. Ischico Velzel 3. Casper Leerink 4. Luc Geraats 5. Davide Cooreman 6. Milo Groenhuijzen 7. Tom Leeuwenbrug 8. David Klompmakers	Klassiek, studiejaar 1 Klassiek, studiejaar 2 Klassiek, studiejaar 3 Klassiek, studiejaar 4 Jazz & Pop, studiejaar 1 Jazz & Pop, studiejaar 2 Jazz & Pop, studiejaar 3 Jazz & Pop, studiejaar 4
12.30 – 13.30	Lunch	<i>Intern commissieoverleg</i>
13.30 – 14.00	Showcase Docent Muziek Highway 61 Revisited Sietske Veldkamp, klarinet solo Koorproject Jurriaan Poesse	<i>Presentatie van opleiding</i>
14.00 – 14.45	Opleidingsmanagement Docent Muziek 1. Ab Sandbrink 2. Frans Haverkort 3. Marja Reinders	Hoofd opleiding (in afbouw) Hoofd opleiding Zwolle Hoofd opleiding Enschede
15.00 – 16.00	Docenten Docent Muziek 1. Jeroen Katier 2. Mariska van der Vaart 3. Reinier Maliepaard 4. Jan Wichert Bunschoten 5. Frank Deiman 6. Benno Spiekier	Hoofdvakdocent voortgezet onderwijs Hoofdvakdocent basis- en voortgezet onderwijs Theoriedocent, ontwikkelaar werkplaats muziektheorie Theoriedocent Docent piano, coördinator vooropleiding Hoofdvakdocent basisonderwijs
16.15 – 17.15	Studenten Docent Muziek 1. Ilse Kortekaas 2. Suzanne Kullberg 3. Thimo Lam 4. Lisa Bosma 5. Lydia Stigter 6. Douwe ter Braak 7. Maud Zweers 8. Jurriaan Poesse	Zwolle, studiejaar 1 Zwolle, studiejaar 2 Zwolle, studiejaar 3 Zwolle, studiejaar 4 Enschede, studiejaar 1 Enschede, studiejaar 2 Enschede, studiejaar 3 Enschede, studiejaar 4

17.30 – 18.30	Alumni en werkveldvertegenwoordiging Docent Muziek		<i>Aansluiting van opleiding op werkveld, toetsing en afstuderen</i>
1. Iris van Bueren 2. Sil Loeters 3. Ilse Tervelde 4. Annemieke van Doesburg 5. Andreke Westra 6. Carl Witrock 7. Mariëlle Zonjee 8. Leo Samama	Zwolle, alumna Zwolle, alumnus Enschede alumna Enschede alumna Lid Werkveldcommissie Lid Werkveldcommissie Lid Werkveldcommissie Lid Werkveldcommissie		
18.30– 20.00	Aanvullend onderzoek visitatiecommissie, formuleren conclusies		
20.00– 20.30	Terugkoppeling resultaten Docent Muziek Terugkoppeling resultaten Bachelor Muziek		

Bijlage 3 Kwantitatieve gegevens

Instroom en uitval

Cohort	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Totaal aantal aanmeldingen								
Docent Muziek Zwolle	63	56	47	70	48	37	58	45
Docent Muziek Enschede	22	23	30	34	34	24	27	24
Totale instroom propedeuse								
Docent Muziek Zwolle	26	19	17	21	25 (11x op maat)	20 (6x op maat)	22 (8x op maat)	21 (7x op maat)
Docent Muziek Enschede	12	9	12	13	13	7	15	11
Uitval uit het eerste jaar[1] Studenten die naar 1 jaar niet meer staan ingeschreven								
Docent Muziek Zwolle	8 (30,8%)	6 (31,6%)	4 (23,5%)	6 (28,6%)	5 (20,0%) (2x op maat)	6 (30,0%) (1x op maat)	2 (9,1%) (1x op maat)	5 (23,8%)
Docent Muziek Enschede	3 (25,0%)	3 (33,3%)	3 (25,0%)	2 (15,4%)	2 (15,4%)	3 (42,9%)	3 (20,0%)	2 (18,2%)
Uitval uit de bachelor[2] Studenten die zich na 1 jaar herinschrijven dat in nominale studieduur alsnog uitvalt in de opleiding								
Docent Muziek Zwolle	3 (16,7%)	1 (7,7%)	3 (23,1%)	1 (6,7%)	8 (2x op maat) (40,0%)	1 (7,1%)	--	--
Docent Muziek Enschede	1 (11,1%)	1 (7,7%)	2 (22,2%)	2 (18,2%)	1 (9,1%)	--	--	--
Rendement	≤ 4 jaar	≤ 4 jaar	≤ 4 jaar	≤ 4 jaar	≤ 4 jaar	≤ 4 jaar	≤ 4 jaar	≤ 4 jaar
Het aandeel van de studenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studiejaar (≤ 4 jaar) + één jaar (binnen 5 jaar)	afgestudeerd eerder dan of in 2010-2011	afgestudeerd eerder dan of in 2011-2012	afgestudeerd eerder dan of in 2012-2013	afgestudeerd eerder dan of in 2013-2014	afgestudeerd eerder dan of in 2014-2015	afgestudeerd eerder dan of in 2015-2016	afgestudeerd eerder dan of in 2016-2017	afgestudeerd eerder dan of in 2017-2018
Docent Muziek Zwolle	54%	32%	24%	38%	32% (8 waarvan 7x op maat)	25% (=5x op maat)	9% (=2x op maat)	--
Docent Muziek Enschede	33%	56%	42%	46%	23%	--	--	--
	binnen 5 jaar afgestudeerd ≤ 2011-2012	binnen 5 jaar afgestudeerd ≤ 2012-2013	binnen 5 jaar afgestudeerd ≤ 2013-2014	binnen 5 jaar afgestudeerd ≤ 2014-2015	binnen 5 jaar afgestudeerd ≤ 2015-2016	binnen 5 jaar afgestudeerd ≤ 2016-2017	binnen 5 jaar afgestudeerd ≤ 2017-2018	binnen 5 jaar afgestudeerd ≤ 2018-2019
Docent Muziek Zwolle	58%	58% (+ 1 inschr)	59%	62% (+1 inschr)	X (+4 inschr)	X (+8 inschr)	X (+18 inschr)	X (+16 inschr)
Docent Muziek Enschede	58% (+1 inschr)	56%	50% (+1 inschr)	62% (+1 inschr)	X (+ 7 inschr)	X (+4 inschr)	X (+12 inschr)	X (+9 inschr)

Gerealiseerde docent – studentratio

	Docente in fte	Studenten	Docent-student ratio
Docent Muziek Zwolle	8,72	118	1:13,5
Docent Muziek Enschede			

Gemiddeld aantal contacturen

Enschede:

Jaar 1: 21,1 uur per week

Jaar 2: 21,1 uur per week

Jaar 3: 16,0 uur per week

Jaar 4: 7,0 uur per week

Zwolle

Jaar 1: 22,2 uur per week

Jaar 2: 22,9 uur per week

Jaar 3: 20,3 uur per week

Jaar 4: 9,4 uur per week

Kwalificaties docenten

Percentage docenten met masteropleiding: 48,4%

Percentage docenten met PhD: 0,0%

Bijlage 4 Eindkwalificaties

1. ARTISTIEK COMPETENT

<p><i>De kunstvakdocent kan als kunstenaar met een eigen visie artistiek werk creëren en het artistieke proces inclusief een breed scala aan ambachtelijke kennis en instrumentele vaardigheden toepassen in onderwijs waardoor lerenden de betekenis van kunst ervaren, geïnspireerd raken en een eigen artistiek proces doorlopen.</i></p>	
<p><i>Creëren</i></p>	
<p>De beginnend kunstvakdocent:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ontwikkelt op basis van kennis, intuïties, waarnemingen en inzichten een eigen artistieke visie. 2. vertaalt zijn artistieke visie naar ideeën en kan met behulp van daartoe geëigende (disciplinespecifieke) middelen zijn ideeën vormgeven. 3. benoemt het creatieve proces en de wijze waarop artistiek werk ervaringen bij de lerenden veroorzaakt. 4. gebruikt vakinhoudelijk--didactische kennis en vaardigheden in samenhang met de doelen van het onderwijs om een creatief proces bij de lerenden te realiseren. 	<p>De beginnend docent muziek:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1. componeert, arrangeert en improviseert vanuit eigen fascinaties en visies op muziek in verschillende stijlen en contexten. 4.1 toont inzicht in muzikale en creatieve processen bij de lerende(n).
<p><i>Ambachtelijk</i></p>	

<p>De beginnend kunstvakdocent:</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. toont brede kennis op het gebied van de eigen discipline. 6. toont technische vaardigheden op het gebied van de eigen discipline. 7. gebruikt culturele, kunsthistorische en actuele vakkennis en plaatst uitingen van de eigen discipline in deze context. 8. benut kennis en ervaring die hijzelf en de lerenden elders hebben opgedaan, waardoor het onderwijs inhoudelijk actueel blijft. 	<p>De beginnend docent muziek:</p> <ol style="list-style-type: none"> 5.1 . maakt gebruik van brede historische en stilistische kennis van genoteerde en niet--- genoteerde muziek uit verschillende stijlperioden en culturen. 6.1. toont over de muzikale instrumentale, vocale en multimediale vaardigheden te beschikken om muziek uit een breed repertoiregebied tot klinken te brengen. 6.2. leidt en coacht vocale en instrumentale formaties van de lerenden. 6.3. zet de zang--- en spreekstem adequaat in. 6.4. kan de lerenden met een akkoordinstrument begeleiden. 7.1. kan muziek beschouwen vanuit verschillende invalshoeken en in samenhang met andere kunsten. 8.1. kent en hanteert het relevante lied---, speel--- en luisterrepertoire voor de kunsteducatieve praktijk en maakt zich nieuw repertoire eigen.
---	---

2. PEDAGOGISCH---DIDACTISCH COMPETENT

<p><i>De kunstvakdocent beschikt als docent over de juiste pedagogische en didactische kennis en vaardigheden om op professionele wijze voor de individuele lerenden en voor groepen lerenden waarmee hij werkt, een veilige en krachtige leeromgeving tot stand te brengen waarin hij hen begeleidt hun mogelijkheden en ambities te ontdekken en ontwikkelen.</i></p>	
<p><i>Pedagogisch</i></p>	
<p>De beginnend kunstvakdocent:</p> <p>9. houdt rekening met hoe lerenden leren, hoe hun ontwikkeling verloopt, welke problemen zich daarbij kunnen voordoen en hij weet (hoe) daar mee om te gaan.</p> <p>10. creëert de randvoorwaarden (sfeer, organisatie, opdrachten, materialen, fysieke ruimte) die de lerenden in staat stellen zelfstandig en in groepen te kunnen leren.</p> <p>11. ondersteunt de lerenden in hun leerproces door leervragen en leerproblemen te signaleren, te benoemen en erop te reageren.</p> <p>12. signaleert, benoemt en begeleidt de individuele talenten van lerenden, heeft kennis van beoogde eindniveau en weet dit in tussentappen te helpen ontwikkelen.</p>	<p>De beginnend docent muziek:</p> <p>9.1. begrijpt de specifieke dynamiek van het muzikaal werken met en in groepen en gebruikt kennis van groepsdynamische processen bij de omgang met de lerenden.</p> <p>10.1. helpt lerenden zich te oriënteren in het fenomeen muziek en stimuleert hun betrokkenheid zodat ze actief, zelfstandig en zelfverantwoordelijk in staat zijn hun eigen muzikale interesses en doelen na te streven.</p>
<p><i>Didactisch</i></p>	
<p>De beginnend kunstvakdocent:</p> <p>13. ontwerpt leeractiviteiten vanuit een vakgerichte didactische visie die in het perspectief van de ontwikkeling van de lerenden betekenisvol zijn.</p> <p>14. biedt organisatievormen, leermiddelen en leermaterialen aan die de leerdoelen en leeractiviteiten van onderwijs in kunstvakken ondersteunen.</p>	<p>De beginnend docent muziek:</p> <p>13.1. analyseert (muzikale) leersituaties en ontwerpt op basis hiervan methodische leer---, werk--- of handelingsplannen</p> <p>13.2. formuleert doelen voor diverse leersituaties waarbij de visie van de (muziek)educatieve instelling richtinggevend is.</p> <p>13.3. hanteert de domeinen musiceren, componeren en improviseren, onderzoekend luisteren en muziek beschouwen, reflecteren op eigen werk en dat van anderen.</p> <p>14.1. hanteert strategieën om lerenden vertrouwd te maken met de gangbare elementen en structuren van muziek en weet hoe deze zich in verschillende tradities, stijlen en genres tot elkaar verhouden</p> <p>14.2. kent en hanteert diverse muzikale en onderwijskundige bronnen voor het leren en doceren, past lied---, speel--- of</p>

<p>15. toetst de ontwikkeling en voortgang van de lerenden en beoordeelt de resultaten op verantwoorde wijze.</p> <p>16. geeft kunst en cultuur een betekenisvolle plaats in het onderwijs en evalueert deze plaats structureel.</p>	<p>luistermateriaal aan of ontwerpt dit zelf.</p> <p>14.3. levert een bijdrage aan multi- en interdisciplinair leren op basis van inzicht in hoe muziek en andere vakgebieden samenhangen en elkaar wederzijds beïnvloeden.</p> <p>15.1. ontwerpt en hanteert adequate toetsvormen en geeft lerenden constructieve feedback om volgende stappen in hun muzikale ontwikkeling te maken.</p> <p>15.2. beoordeelt de muzikale kennis, toepassing daarvan en speelvaardigheden van lerenden aan de hand van criteria.</p>
--	---

3. INTERPERSOONLIJK COMPETENT

De kunstvakdocent heeft als docent en kunstenaar het vermogen een prettig leer- en werkklimaat te creëren waarin hij oog heeft voor persoonlijke relaties en waarin op een coöperatieve en constructieve manier door betrokkenen wordt gecommuniceerd en samengewerkt.

Communicatief

De beginnend kunstvakdocent:

17. realiseert op basis van kennis van groepsdynamica en communicatie met lerenden een leef- en werkklimaat dat gekenmerkt wordt door samengaan en samenwerken.
18. houdt in zijn taalgebruik, omgangsvormen en manier van communiceren rekening met de posities, achtergronden, belangen en gevoelens van zijn gesprekspartners.
19. beargumenteert zijn artistieke, pedagogische en didactische visies en de daaruit voortvloeiende keuzes in begrijpelijke taal.
20. maakt zijn fascinatie voor kunst en cultuur en de eigen artistieke discipline zichtbaar en zet dat in om lerenden te motiveren en stimuleren.

De beginnend docent muziek:

- 17.1. zet muziekpsychologische en groepsdynamische kennis in bij de omgang met lerenden.
- 18.1. stemt zijn handelen af op de invloed van de sociale, economische, culturele omgeving en de rol van muziek daarin ten behoeve van de ontwikkeling, het welbevinden van de individuele lerende.

Samenwerken

De beginnend kunstvakdocent:

21. levert een actieve, constructieve bijdrage aan verschillende vormen van overleg en samenwerken binnen en buiten het onderwijs.
22. werkt volgens de in de samenwerking geldende afspraken, procedures en systemen.
23. heeft een duidelijk beeld van zijn eigen kwaliteiten, beperkingen en rol in een samenwerking en staat open voor andere visies en ideeën.

De beginnend docent muziek:

- 21.1. Initieert en organiseert muzikeducatieve voorstellingen of projecten voor het binnen- en buitenschoolse werkveld in samenwerking of nauw overleg met collega's of afnemers.

4. OMGEVINGSGERICHT COMPETENT

De kunstvakdocent kan als docent en cultureel ondernemer relevante ontwikkelingen in de samenleving signaleren en onderzoeken en ziet daarin de kansen en mogelijkheden om op een zakelijke en georganiseerde wijze de verbinding te leggen met zijn leer- en werkomgeving.

Omgevingsgerichtheid

<p>De beginnend kunstvakdocent:</p> <p>24. signaleert actuele ontwikkelingen in de internationale samenleving en verbindt deze aan de beroepspraktijk.</p> <p>25. voert (artistiek) praktijkonderzoek uit om zijn eigen theoretisch kader te toetsen aan de beroepspraktijk.</p> <p>26. toont inzicht in de functie en plaats van de kunsten in de samenleving en verwerkt die in zijn beroepspraktijk.</p>	<p>De beginnend docent muziek:</p>
<p><i>Cultureel ondernemen</i></p>	
<p>De beginnend kunstvakdocent:</p> <p>27. neemt initiatief en benut kansen in de binnen- en buitenschoolse onderwijsmarkt, voor zowel bestaande als nieuwe producten of activiteiten.</p> <p>28. toont zakelijk, creatief en organisatorisch inzicht bij het ontwikkelen van zijn cultureel ondernemerschap.</p> <p>29. levert een actieve bijdrage aan een gezamenlijk project of product en staat open voor andere ideeën en inbreng.</p>	<p>De beginnend docent muziek:</p> <p>27.1. Initieert en organiseert muziekkeducatieve voorstellingen of projecten voor het binnen- en buitenschoolse werkveld.</p>

5. KRITISCH---REFLECTIEF COMPETENT

<p><i>De kunstvakdocent heeft als startbekwaam beroepsbeoefenaar een kritische en onderzoekende houding richting zijn eigen (kunst)pedagogische en artistieke handelen, beroepsopvattingen en persoonlijke concepten en kan deze systematisch bijstellen ten bate van zijn persoonlijke en professionele ontwikkeling.</i></p>	
<p><i>Reflectief</i></p>	
<p>De beginnend kunstvakdocent:</p> <p>30. kijkt systematisch naar zijn handelen en heeft een duidelijk beeld van eigen kwaliteiten en beperkingen.</p> <p>31. gebruikt verschillende methodieken (bv. interview, evaluatie, feedback) om te reflecteren op zijn eigen handelen.</p>	<p>De beginnend docent muziek:</p>
<p><i>Groei en vernieuwing</i></p>	
<p>De beginnend kunstvakdocent:</p> <p>32. heeft een kritische en onderzoekende houding gericht op vakinhoudelijke vernieuwing en doorgroei.</p> <p>33. ontwikkelt zijn beroepsvisie vanuit pedagogische en cultureel---maatschappelijke dimensies en past deze visie toe in de beroepspraktijk.</p> <p>34. gebruikt de resultaten van (artistiek) praktijkonderzoek om zijn eigen beroepsvisie verder te ontwikkelen en zijn persoonlijk werkconcept te expliciteren.</p>	<p>De beginnend docent muziek:</p> <p>32.1. toont aan dat hij voortdurend bezig is met zijn artistieke ontwikkeling en zijn ontwikkeling als docent muziek en docent kunstvakken.</p> <p>34.1. bezit relevante onderzoeksvaardigheden ten behoeve van de innovatie binnen de muziek-educatie, past deze toe en is in staat zijn bevindingen en/of onderzoeksresultaten terug te koppelen naar de onderwijspraktijk.</p>

Bijlage 5 Programmaoverzicht

OER ODM 2016-2017							
Jaar 1 sem 1		Jaar 1 sem 2		Jaar 2 sem 3		Jaar 2 sem 4	
Cluster musiceervakken Enschede/Zwolle	7,0	Cluster musiceervakken Enschede/Zwolle	6,0	Cluster musiceervakken Enschede/Zwolle	10,0	Cluster musiceervakken Enschede/Zwolle	9,0
Hoofdinstrument 1 Zang 1 Pianogroep 1	2 2 1	Hoofdinstrument 2 Zang 2 Pianogroep 2	2 2 1	Hoofdinstrument 3 Zang 3 Pianogroep 3 Ensembleleiding vocaal/instrumentaal 1 Koorklas 3 Pop-ensemble 1 Improvisatieweek 2	2 2 1 2 1 1	Hoofdinstrument 4 Zang 4 Pianogroep 4 Ensembleleiding vocaal/instrumentaal 2 Koorklas 4 Pop-ensemble 2	2 2 1 2 1 1
Koorklas 1 Improvisatieweek 1	1 1	Koorklas 2	1				
Cluster theoretische vorming Enschede/Zwolle	7,0	Cluster theoretische vorming Enschede/Zwolle	7,0	Cluster theoretische vorming Enschede/Zwolle	6,0	Cluster theoretische vorming Enschede/Zwolle	6,0
Muziekschrijven 1 Gehoorpracticum 1 Werkplaats Muziekgeschiedenis 1	3 2 2	Muziekschrijven 2 Gehoorpracticum 2 Werkplaats Muziekgeschiedenis 2	3 2 2	Werkplaats Arrangeren/Muziekschrijven LM 1 Muziekschrijven 3 Gehoorpracticum 3 Werkplaats Muziekgeschiedenis 3 Werkplaats 20/21ste eeuw	2 1 1 1	Werkplaats Arrangeren/Muziekschrijven LM 2 Muziekschrijven 4 Gehoorpracticum 4 Werkplaats Muziekgeschiedenis 4 Werkplaats popmuziek	2 1 1 1 1
Cluster hoofdvak Enschede	16,0	Cluster hoofdvak Enschede	17,0	Cluster hoofdvak Enschede	14,0	Cluster hoofdvak Enschede	15,0
Hoofdvakproject 1 BO	6	Hoofdvakproject 3 CKV KIK	3	Hoofdvakprojecten 5 BO	5	Hoofdvakproject 7 OPMD	5
Hoofdvakproject 2 VO Kunst- en cultuurgeschiedenis 1	6 2	Hoofdvakproject 4 BO/ Zomerstage Kunst- en cultuurgeschiedenis 2	5 2	Hoofdvakprojecten 6 BO muziekschool	3	Hoofdvakproject 8 CKV Cultuurroute	3
MP1 Introductieweek incl startweek	1 1	MP2 Cultuurreis 1 Multimediale toepassingen Gitaar Wereldmuziek 1/ keuzemodule Studieloopbaanbegeleiding Keuzemodule	1 1 1 1 1	Kunst- en cultuurgeschiedenis 3 PPO (pedagog, psych. onderwijsk.) 1 Creatief met stem 1	2 1 1	Kunst- en cultuurgeschiedenis 4 PPO (pedagog, psych. onderwijsk.) 2 Creatief met stem 2	2 1 1
MP3 Mediavak	1			MP4 Cultuurreis 2 Wereldmuziek 2/ keuzemodule	1		1
Cluster hoofdvak Zwolle	16,0	Cluster hoofdvak Zwolle	17,0	Cluster hoofdvak Zwolle	14,5	Cluster hoofdvak Zwolle	14,5
Hoofdvakproject 1 BO	6	Hoofdvakproject 3 (IP)	4,5	Hoofdvakproject 5 (OPMD)	5	Hoofdvakproject 7	5
Hoofdvakproject 2 VO Studieloopbaanbegeleiding	7 1	Cultuurgeschiedenis 1	3,0	Hoofdvakproject 6 (IP)	4,5	Hoofdvakproject 8 PPO (pedagog, psych. onderwijsk.) 2	5 1
Introductieweek	1	Hoofdvakproject 4 Studiereis propedeuse (Berlijn)	6	Cultuurgeschiedenis 2 PPO (pedagog, psych. onderwijsk.) 1	3,0	Projectweek 2 ODM Zwolle (jan)	1
Werkweek 1	1	Projectweek 1 ODM Zwolle (jan) Logopedie/stemvorming	2 1 0,5	Werkweek 2	1	Keuzevakken	2,5
		Cluster hoofdvak ODM - maat sem 1 Zwolle	33			Cluster hoofdvak ODM - maat sem 2 Zwolle	29
		VO Duurzaam muziekonderwijs	12			VO Componeren & Improviseren	10
		VO Luisteren	15			PO Muziek in het basisonderwijs	13
		Baan	5			Baan	5
		PPO 1	1			PPO 2	1
Totaal Enschede	30,0	Totaal Enschede	30,0	Totaal Enschede	30,0	Totaal Enschede	30,0
Totaal Zwolle	30,0	Totaal Zwolle	30,0	Totaal Zwolle	30,5	Totaal Zwolle	29,5

Totaal OM op maat	60, 0	Totaal OM op maat	60, 0
-------------------	------------------	-------------------	------------------

Jaar 3 sem 5		Jaar 3sem 6		Jaar 4 sem 7 en 8	
Cluster musiceervakken Enschede/Zwolle	8,0	Cluster musiceervakken Enschede/Zwolle	7,0	Afstudeerprofiel Enschede/Zwolle	20,0
Hoofdinstrument 5 Zang 5	3 2	Hoofdinstrument 6 Zang 6	3 2	Product	12
Ensembleleiding vocaal/instrumentaal 3	2	Ensembleleiding vocaal/instrumentaal 4	2	Fase 1 incl PAP en Pitch = 4 ec	
Improvisatieweek 3	1			Fase 2 = 4 ec	
				Fase 3 = 4 ec	
				c. Profielstage /onderzoekspraktijk	6
				d. Colloquium en eindgesprek	2
Cluster theoretische vorming Enschede/Zwolle	5,0	Cluster theoretische vorming Enschede/Zwolle	5,0	Verdieping / Minor Enschede/Zwolle	15,0
Werkplaats Arrangeren/Muziekschrijven LM 3	2	Werkplaats Arrangeren/Muziekschrijven LM 4	2	Zie minorenaanbod	15
Muziekschrijven 5	2	Muziekschrijven 6	2		
Niet-westers muziek project (eens in de twee of drie jaar)	1	HiFi Muziek (historie/filosofie)	1		
Cluster hoofdvak Enschede Enschede	17,0	Cluster hoofdvak Enschede Enschede	18,0	Cluster hoofdvak Enschede Enschede	25,0
Hoofdvakproject 9 CKV KUA IK	5	Hoofdvakproject 11 VO comp/impr	3	Onderzoek en literatuur	3
Hoofdvakproject 10 VO luisteren	3	Hoofdvakproject 12 VO methode	3	Meth./did. V.O	6
Stage VO sem 5	3	Stage VO semt 6	3	* Bovenbouw VO muziek: Havo, VWO, VMBO (3)	
PPO (pedagog, psych. onderwijsk.) 3	2	MP6 (week)	1	* Stage (3)	
MP5	1	MP7 (voorbereiding MP8)	2	Buitenregiostage	1
Organisatie cultuurreis 1	1	Organisatie cultuurreis 2	2	Beroepsvoorbereiding en professionalisering	2
Keuzemodule	1	Cultuurreis 3	1	Muziekproductie, incl startweek	13
Onderwijslab 1 / Mediavak 1	1	Keuzemodule	1		
		Vorbereiding afstuderen incl pre-pitch	1		
		Onderwijslab 2	1		
Cluster hoofdvak Zwolle	17,0	Cluster hoofdvak Zwolle	18,0	Cluster hoofdvak Zwolle	25,0
Hoofdvakproject 9 (IP)	6,5	Hoofdvakproject 11	3	Meth./did. B.O./MBO, Pabo/Muziekschool	3
Hoofdvakproject 10	6	Hoofdvakproject 12	3	Meth./did. V.O Havo, VWO, VMBO	3
Project org. Open Dag Z	1	Stage VO	4	Stage VO bovenbouw	4
PPO (pedagog, psych. onderwijsk.) 3	1	Org. Werkweek Z	2	Beroepsvoorbereiding en professionalisering	2
Werkweek 3	1	PPO (pedagog, psych. onderwijsk.) 4	1	Muziekproductie	12
Keuzevakken	1,5	Keuzevakken	4	Werkweek 4	1
		Projectweek 3 ODM Zwolle (jan)	1		
		Cluster hoofvak ODM - maat sem 3 Zwolle	35	Cluster hoofvak ODM - maat sem 4 Zwolle	25
		VO Methodes	15	VO Kunst Algemeen	5
		VO Muziek in de bovenbouw	14	VO CKV	8
		Baan	5	Muziekproductie	6
		PPO 3	1	Baan	5
				PPO 4	1
Totaal Enschede	30,0	Totaal Enschede	30,0	Totaal Enschede	60,0
Totaal Zwolle	30,0	Totaal Zwolle	30,0	Totaal Zwolle	60,0
		Totaal OM op maat	60,0	Totaal OM op maat	60,0

Bijlage 6 Bestudeerde documenten

- Kritische Reflectie
  - Meerjarenvisie ArtEZ Conservatorium: Spelen op Duizend Podia
  - Meerjarenplan ArtEZ Conservatorium 2016
  - Locatieprofielen Arnhem, Enschede en Zwolle
  - Overzicht CV's leden werkveldcommissie
  - Overzicht CV's docenten en gastdocenten
  - Overzicht stagecontacten Docent Muziek Zwolle en Enschede
  - Reglement werkveldcommissies ArtEZ
  - Toelatingsgids ArtEZ
  - Instructie voorzitter examen audities (toelating)
  - Overzicht programma: studiegids en studiepuntenoverzicht
  - Modulebeschrijvingen op de ELO (inclusief gebruikte literatuur)
  - OER ArtEZ
  - Competentiematrix Docent Muziek ArtEZ
  - Studieloopbaanbegeleiding ArtEZ 2015-2016
  - Leerlijn Research BA-MA ArtEZ conservatorium 2014
  - Resultaten enquêtes: alumni-enquête 2015, NSE 2016, MTO 2015
  - Handleiding afstuderen Docent Muziek
  - Toetsplan en toetsprogramma Docent Muziek
  - Overzicht leden Examencommissie
  - Jaarverslag Examencommissie 2014-2015
  - Overzicht resultaten Examencommissie nav vorige accreditatie
  - Onderzoek gebundelde kracht (over kwalificaties studenten die instromen)
  - Overzicht werkzaamheden alumni
  - Eindwerken:
- Enschede: 1506019; 1508193; 1510465; 1508975; 1513510;
 Zwolle: 1504061; 1510440; 1510500; 1518798; 1510303; 1507477; 1515483; 1506579; 1505475;
 1410899; 1507477; 1506579; 1506019

Bijlage 7 Onafhankelijkheidsverklaringen

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring
voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de bacheloropleidingen ArteZ Conservatorium. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

E.H. Bisschop Boele

Datum:

28-6-2016

Plaats:

Arnhem

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring
voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de bacheloropleidingen ArteZ Conservatorium. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

30 juni 2016

Naam:

Reynor Ploeg

Datum:

Groede

Plaats:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de bacheloropleidingen ARTEZ Conservatorium. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Alette Sponkje (de) Vas

Datum:

28 - 6 - 2016

Plaats:

Arnhem

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de bacheloropleidingen ARTEZ Conservatorium. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

J.M. Bouteau

Datum:

28 - 06 - 2016

Plaats:

Arnhem

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring
voorzijgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de bacheloropleidingen ArtEZ Conservatorium. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Lisa Jansen

Datum:

28.06.2016

Plaats:

Arnhem